

Co-funded by the Intelligent Energy Europe
Programme of the European Union

**Promotion of smart and integrated NZEB renovation
measures in the European renovation market
(NeZeR)**

Contract N°: IEE/13/763/ SI2.674877
01-03-2014 – 28-02-2017

Intressentanalys och nationella nätverk för nära noll energi-renovering

Datum: 2014-06-30

Huvudförfattare: IVL

Ansvarsfriskrivning

Ansvaret för innehållet i denna rapport ligger hos författarna. Innehållet återspeglar inte nödvändigtvis den Europeiska unionens uppfattning. Varken EACI eller Europeiska kommissionen är ansvariga för hur informationen i denna rapport används.

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	5
2	Inledning	6
2.1	Syfte och målgrupp	6
2.1.1	Syfte	6
2.1.2	Målgrupp	6
2.1.3	NeZeR-projektet	6
2.1.4	Intressentanalys	6
2.2	Bidrag från partners	10
2.3	Förhållande till tidigare och senare versioner	10
2.4	Förhållande till andra aktiviteter i projektet	10
3	Resultat Finland	11
3.1	Identifierade intressentgrupper	11
3.2	Bedömning av grad av påverkan och grad av intresse för varje intressentgrupp	12
3.3	Diskussion	16
4	Resultat Nederländerna	18
4.1	Identifierade intressentgrupper	18
4.2	Bedömning av grad av påverkan och grad av intresse för varje intressentgrupp	18
4.3	Diskussion	21
5	Resultat Sverige	23
5.1	Identifierade intressentgrupper	23
5.2	Bedömning av grad av påverkan och grad av intresse för varje intressentgrupp	24
5.3	Diskussion	28
6	Resultat Spanien	30
6.1	Identifierade intressentgrupper	30
6.2	Bedömning av grad av påverkan och grad av intresse för varje intressentgrupp	31
	Diskussion	35
7	Resultat Rumänien	37
7.1	Identifierade intressentgrupper	37
7.2	Bedömning av grad av påverkan och grad av intresse för varje intressentgrupp	38
7.3	Diskussion	40
8	Diskussion alla länder	42
9	Slutsatser	46
9.1	Bidrag till helhetsbild	46
9.2	Relation till state-of-the-art och framsteg bortom den	46
10	Referenser	47
11	Appendix	48
12	Appendix 1	49

1 SAMMANFATTNING

NeZeR-projektet ska främja ett användande av tekniker för nära noll energi-renovering (Nearly Zero Energy Building Renovation, NZEBR) och ett användande av förnybara energikällor (Renewable Energy Sources, RES) på den europeiska marknaden.

Arbetspaket 5 *Påverkan genom nationella nätverk* kommer att säkerställa effekten av projektets aktiviteter och resultat under och efter projektets gång. Detta kommer att underlättas genom att nationella nätverk bildas, bestående av de mest relevanta aktörerna som kan främja implementering av nära noll energi-renovering och användande av förnybara energikällor.

En intressentanalys är en teknik som kan användas för att identifiera olika aktörer och deras intresse i ett projekt eller intresse för en specifik fråga. En intressentanalys kan hjälpa ett projekt att identifiera och engagera nyckelaktörer och på så sätt underlätta för ett projekts framgång.

Målet med den intressentanalys som presenteras i denna rapport är att identifiera de viktigaste målgrupperna för nära noll energi-renovering och för användande av förnybara energikällor på ett nationellt plan. Representanter från de identifierade aktörsgrupperna kommer att bjudas in att delta både i de nationella nätverken och i de utbildningsaktiviteter som kommer att hållas i NeZeR.

För intressentanalysen i NeZeR gjordes en analys i fyra steg i varje land. I det första steget identifierades intressentgrupper. I det andra steget gjordes en värdering av varje intressentgrupps grad av påverkan och grad av intresse för nära noll energi-renovering och användande av förnybara energikällor. Graderingen gjordes på en skala 1-5 (1=mycket lågt, 2=lågt, 3=varken högt eller lågt, 4=högt, 5=mycket högt). Projektpartnerna delade sedan in intressentgrupperna i fyra olika kategorier i ett tredje steg. De kategorier som användes var Nyckelaktörer – Key Players (KP), Möt deras behov – Meet Their Needs (MTN), Visa hänsyn – Show Consideration (SC) och Minst viktiga – Least Important (LI). I ett fjärde steg sammanfattade partnerna sina analyser.

Resultaten visar att intressentgrupperna som representerar myndigheter har identifierats som Nyckelaktörer i alla länder. Tillverkare av teknik för förnybar energi och nära noll energi-renovering har även de identifierats som Nyckelaktörer i alla länder. Bland fastighetsägarna har offentliga fastighetsägare identifierats som Nyckelaktörer i Sverige, Finland och Nederländerna. I Nederländerna identifierades även privata fastighetsägare som Nyckelaktörer. I Rumänien och Spanien identifierades inga fastighetsägare tillhöra denna kategori men istället identifierades fastighetsutvecklare höra hit. Byggföretag identifierades som Nyckelaktörer i Sverige, Spanien och Nederländerna. Nätverk och intresseorganisationer identifierades som Nyckelaktörer i alla länder.

Intressentanalysen som har utförts och som presenteras i denna rapport är det första steget i etableringen av de nationella nätverken. Forskningsorganisationerna som deltar i projektet kommer tillsammans med sina nationella partners att samla in kontaktuppgifter till de aktörer som de vill bjuda in till de nationella nätverken. Fokus kommer att vara att bjuda in representanter för de identifierade Nyckelaktörerna. Deltagare kommer även att bjudas in från de andra intressentkategorierna.

2 INLEDNING

2.1 Syfte och målgrupp

2.1.1 Syfte

Syftet med intressentanalysen som presenteras i denna rapport är att identifiera viktiga målgrupper för nära noll energi-renovering och för användandet av förnybara energikällor på nationell nivå. Representanter från de identifierade intressentgrupperna kommer att bjudas in att delta i de nationella nätverken för nära noll energi-renovering som ska bildas, samt att delta i skräddarsydda utbildningsaktiviteter inom ramen för NeZeR.

2.1.2 Målgrupp

Målgrupper för denna rapport är de projektdeltagare i NeZeR som är ansvariga för etablerandet av de nationella nätverken liksom andra aktörer som är intresserade av nära noll energi-renovering och förnybar energi såsom beslutsfattare, fastighetsägare, och material- och komponenttillverkare.

2.1.3 NeZeR-projektet

NeZeR-projektet ska främja användande av tekniker för nära noll energi-renovering (Nearly Zero Energy Building Renovation, NZEBR) och användande av förnybara energikällor (Renewable Energy Sources, RES) på den europeiska marknaden.

I varje land kommer sex stycken workshops att arrangeras med de nationella nätverken på följande teman:

1. September 2014, Förväntningar på NeZeR-projektet och erfarenheter av tekniker för Nära Noll Energi-renovering och användande av förnybara energikällor
2. December 2014, Diskussion om handlingsplaner för städer för Nära Noll Energi-renovering
3. Mars 2015, Ekonomiska aspekter på Nära Noll Energi-renovering
4. Oktober 2015, Miljömässiga och sociala aspekter på Nära Noll Energi-renovering
5. April 2016 Diskussion om en nationell handlingsplan för främjande av Nära Noll Energi-renovering i Sverige
6. Februari 2017 Erfarenheter från NeZeR-projektet och nästa steg

2.1.4 Intressentanalys

Intressentanalys är en teknik som kan användas för att identifiera intressenter och deras intresse i ett projekt eller en specifik fråga. En intressent definieras som någon som kan påverka eller bli påverkad av en organisation, projekt, utveckling etc. Intressenter kan vara antingen individer eller grupper på vilken nivå som helst i samhället, från global, nationell och regional till hushållsnivå (André et al, 2012). En intressentanalys kan hjälpa ett projekt att identifiera nyckelaktörer och på så sätt underlätta ett projekts framgång.

Olika metoder kan användas för att genomföra en intressentanalys. Ett sätt att kategorisera intressenter är att göra skillnad på de intressenter som är ansvariga för implementeringen av ett projekt eller en policy och på dem som påverkas av det (André et al, 2012). Ett annat sätt att systematiskt klassificera intressenter beskrivs av Ballejos & Montagna (2008) där

relevanta aktörer identifieras i fem steg: 1) Specificera olika typer av intressenter 2) Definiera intressenternas roller 3) Välj ut intressenter 4) Associera intressenter med roller 5) Analysera påverkan och intresse hos olika intressenter. För att sammanfatta, de fyra första stegen syftar till att identifiera intressenter och klassificera dem utifrån deras roller medan det femte steget syftar till att utvärdera deras betydelse. Den intressentanalys som har gjorts i denna rapport bygger på metodikerna presenterade av André et al. (2012) och Ballejos & Montagna (2008).

I litteraturen finns tidigare rapporter om intressentanalyser i energieffektiviseringsprojekt inom byggsektorn. Exempelvis analyserades aktörer som är viktiga för energieffektivisering och förnybar energi i EU-projektet Green Solar Cities. I denna rapport så klassificerades intressenterna i institutionella intressenter (myndigheter ansvariga för byggsektorn, energibolag och förespråkare), tekniska intressenter och användare (allmänheten, fastighetsägare och hyresgäster) (Green Solar Cities, 2008). World Business Council for Sustainable Development (2008) har analyserat olika intressenter i byggprocessen. WBCSD har identifiera lokala myndigheter, finansiärer, fastighetsutvecklare, arkitekter, ingenjörer, byggföretag, mäklare, ägare och hyresgäster som viktiga aktörer.

För intressentanalysen i NeZeR användes en analys i fyra steg, baserad på metoder presenterade av André et al. (2012) och Ballejos & Montagna (2008). IVL skickade ut instruktioner och en mall att fylla i till projektpartnererna, se Appendix 2-3. De fyra stegen var:

- Steg 1 Identifiera intressentgrupper
- Steg 2 Gradera intresse och påverkan för varje grupp av intressenter
- Steg 3 Kategorisera intressentgrupperna
- Steg 4 Diskutera kort resultatet från intressentanalysen

1. Identifiera intressentgrupper

I detta första steg identifierades intressentgrupper som är viktiga när det gäller spridningen av nära noll energi-renovering och användandet av förnybara energikällor. I den mall som skickades ut till projektpartnererna fanns exempel på tänkbara intressenter, men partnererna kunde ändra på listan så som de önskade. Det kan vara användbart att identifiera relevanta intressenter på två nivåer; föregångarna som har en direkt påverkan på den framtida spridningen av nära noll energi-renovering, och följarna som senare kommer att utföra nära noll energi-renoveringar. Ett exempel på dessa två nivåer för arkitekter:

- Föregångare: branschorganisationer för arkitekter eller stora arkitektfirmor som sätter trender och aktivt deltar i utvecklingen av nära noll energi-renovering.
- Följare: alla andra arkitektfirmor som arbetar med renovering

När partnererna identifierade de olika intressentgrupperna diskuterade de också vilka intressen och behov som de olika intressenterna har. Vilka argument och vilken information kan vara intressant för respektive intressentgrupp? I mallen hade partnererna möjlighet att fylla i information om på vilken nivå som intressentgruppen är aktiv (nationell eller lokal) och på vilken marknad som intressentgruppen är aktiv (privata husägare eller stora fastighetsbolag).

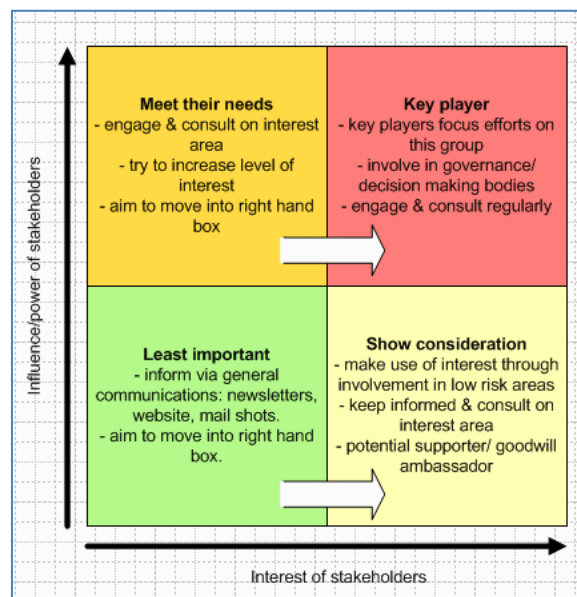
2. Gradera intresse och påverkan för varje grupp av intressenter

Baserat på listan med identifierade intressentgrupper i steg 1 så gjordes en gradering av varje aktörs intresse och makt att påverka nära noll energi-renovering och användandet av förnybara energikällor nationellt. Detta gjordes genom att partnererna graderade nivå av påverkan och nivå av intresse från 1-5 för varje intressentgrupp (1=mycket lågt, 2=lågt, 3=varken högt eller lågt, 4=högt, 5=mycket högt). Är intressentgruppen generellt intresserad av nära noll energi-renovering? Har de stor makt (direkt eller indirekt) att främja eller förhindra nära noll energi-renovering? Till exempel kan intressenter ha en hög nivå av makt om de har lagstiftande makt, politisk påverkan, är ekonomiskt starka och är viktiga kunder, leds av framträdande personer etc. På samma sätt så kan en intressent ha stor makt men ha lite eller inget intresse i produkten eller frågan eller vice versa.

3. Kategorisera intressentgrupperna

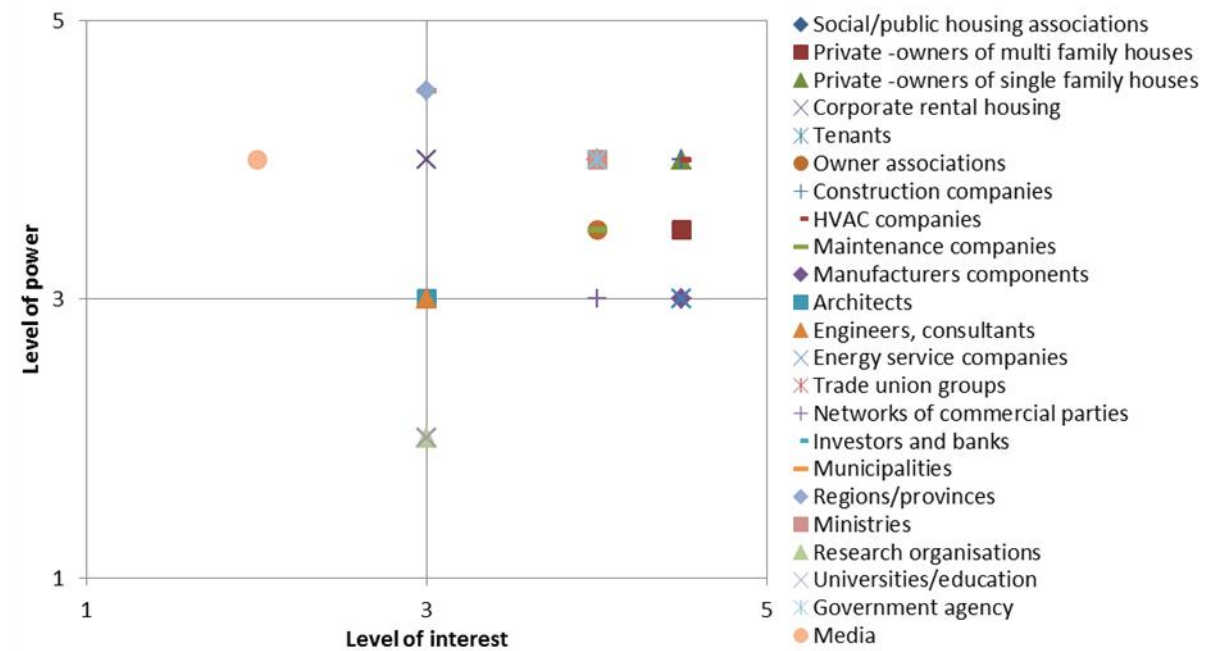
När en gradering gjorts av nivå av påverkan och intresse kategoriserades intressenterna utifrån prioriteringsordning genom att hänsyn togs till varje intressents nivå av påverkan och nivå av intresse. Detta gjordes genom att intressenterna delades in i någon av följande kategorier: (se även Figur 1).

- **Nyckelaktörer Key Players (KP):**
Hög påverkan (nivå av påverkan >3-5) OCH högt intresse (nivå av intresse >3-5)
- **Möt deras behov Meet their needs (MTN):**
Hög påverkan (nivå av påverkan >3-5) men lågt intresse (nivå av intresse 1-3)
- **Visa hänsyn Show consideration (SC):**
Låg påverkan (nivå av påverkan 1-3) men högt intresse (nivå av intresse >3-5)
- **Minst viktiga Least important (LI):**
Låg påverkan (nivå av påverkan 1-3) OCH lågt intresse (nivå av intresse 1-3)

Figur 1. Diagram över påverkan kontra intresse hos intressentgrupper (Bryson, 1995 and Eden & Ackermann, 1998).

Resultatet av analysen plottades i Excel-mallen när grad av påverkan och grad av intresse hade fyllts i. Ett exempel på en påverkan kontra intresse matris kan ses i Figur 2.

Figur 2 Exempel på påverkan kontra intresse matris (resultat från analysen för Nederländerna)

4. Diskutera kort resultatet från intressentanalysen

I ett fjärde steg så diskuterade partnererna resultatet från den utförda analysen. De skickade in den ifyllda mallen och diskussionen till IVL som input till denna leverabel.

2.2 Bidrag från partners

Intressentanalyserna har genomförts i varje land av de deltagande forskningspartnererna. De har sedan dokumenterat analysen och skickat in informationen till IVL som har sammanställt informationen till denna rapport.

- Kapitel 1-2 IVL
- Kapitel 3 VTT
- Kapitel 4 W/E
- Kapitel 5 IVL
- Kapitel 6 Tecnalia
- Kapitel 7 ISPE
- Kapitel 8-9 IVL

2.3 Förhållande till tidigare och senare versioner

Instruktioner samt en mall för intressentanalysen skickades ut av IVL till projektpartnererna under våren 2014, se Appendix 2-3. Excel-mallarna fylldes i och skickades sedan till IVL.

2.4 Förhållande till andra aktiviteter i projektet

Intressentanalysen är första steget i att identifiera viktiga aktörer att bjuda in till de nationella nätverk för nära noll energi-renovering som ska etableras i NeZeR. De första workshoparna med de nationella nätverken ska arrangeras i september 2014. De sex workshoparna som anordnas per land kommer att dokumenteras och rapporteras i D5.2. Informationen från intressentanalysen är också värdefull för kommunikationsaktiviteter.

3 RESULTAT FINLAND

Huvudförfattare: VTT

3.1 Identifierade intressentgrupper

Följande intressentgrupper i Finland har identifierats som viktiga för att införa en nära noll energi-renovering och för införandet av förnybara energikällor på ett nationellt plan.

- **Arkitekter (projektplanering, rådgivning)** Arkitekter inom projekteringen kommer att genomföra planeringar för större enheter och kan därmed påverka de allmänna energilösningarna.
- **Arkitekter (enskild byggnad)** Arkitekter som arbetar med enstaka byggnadsrenoveringar kommer endast att kunna påverka lösningar för enskilda byggnader. En del energilösningar görs möjligen redan på projektens planeringsnivå.
- **Styrelser för hyreshusen** Styrelser för hyreshus har ett intresse av att göra energibesparingar och därmed ekonomiska besparingar.
- **Privata fastighetsägare (privata enskilda hus)** Privata fastighetsägare har ett intresse av att göra energibesparingar och därmed ekonomiska besparingar.
- **Privata fastighetsägare (privata, lägenheter)** Privata fastighetsägare har ett intresse av att göra energibesparingar och därmed ekonomiska besparingar.
- **Privata fastighetsägare (offentliga och kommersiella)** Offentliga och kommersiella fastighetsägare har ett intresse av att göra energibesparingar och därmed ekonomiska besparingar. De får också kommersiell eller politisk nytta från energibesparing.
- **Städer** (egna byggnader) Många städer har förbundit sig till olika energimål. Även städer har ett intresse av att göra energibesparingar.
- **Byggföretag** (entreprenadverksamhet) Byggföretag kommer främst att genomföra projektet enligt planeringen.
- **Konsulter** Konsulter kommer att ge riktlinjer för planering.
- **Fastighetsutvecklare** Fastighetsutvecklare är oftast intresserade av hela livscykeln för byggnaden och kommer därmed också beakta energieffektivitet.
- **Energiförsörjningsföretag (andra)** Energiföretag kommer att besluta med vilken metod som el-och fjärrvärme kommer produceras med.
- **Energiförsörjningsföretag (ägda av städer)** Energiföretag kommer att besluta med vilken metod som el-och fjärrvärme kommer produceras med.
- **ESCOs** Energitjänsteföretag kommer att genomföra energieffektiva renoveringar och de kommer även genom finansiering göra det möjligt.
- **Fastighetsförvaltare** Fastighetsförvaltare kommer att vara operatörer för byggtjänster och deras intresse kommer därför också vara att få de system som är lätta att använda och underhålla.
- **Statliga beslutsfattare (politiker)** Statliga beslutsfattare ger de politiska ramarna för hela byggsektorn.
- **Husvärd** Husvärden kommer att ge information till styrelsen av fastigheterna och de har en viktig roll när det gäller beslut om renoveringar.
- **Investerare och banker** Investerare och banker kommer att finansiera renoveringar.
- **Tillverkare av komponenter för nära noll energi-renoveringar** Tillverkare av komponenter för nära noll energi renoveringar kommer att få sin verksamhet från nära noll-energi byggande och renoveringar.

- **Tillverkare av komponenter för förnybara energikällor** Tillverkare av komponenter för förnybara energikällor kommer få sin verksamhet från konstruktioner och renoveringar av förnybara energikällor.
- **Media, allmänna tidningar** Allmänna tidningar kan informera om nya tekniker och lyckade och misslyckade fall. Vanligtvis kommer de koncentrera sig på misslyckade fall.
- **Media, facktidningar** Facktidningar informerar aktörerna om nya tekniker och lyckade och misslyckade fall.
- **Departement** Departement guidar byggsektorn inom ramarna som ges av statliga beslutsfattare.
- **Kommunala beslutsfattare (politiker)** Kommunala beslutsfattare ger de politiska ramarna för de kommunala byggorganisationerna.
- **Kommunal myndighet och tillståndsmyndighet** Kommunala byggnadsmyndigheterna har en potentiell effekt att avsevärt främja energieffektivt byggande särskilt bland husbyggare.
- **Andra organisationer** Andra organisationer har t.ex. en roll inom finansiering för forskning och utvecklingsarbete.
- **Projektörer (VVS)** Ingenjörer inom VVS kommer att påverka lösningarna inom värmeåtervinning, värme, kyla, belysning och andra energikrävande system.
- **Projektörer (Konstruktion)** Ingenjörer kommer att påverka konstruktioner av byggnaderna.
- **Uthyrare/bostadsrättsföreningar** Uthyrare/bostadsrättsföreningar kommer vanligtvis bära kostnaden för värmeenergi. Alltså har de ett starkt intresse för att minska energiförbrukningen.
- **Forskningsorganisationer** Forskningsorganisationer kommer att generera kunskap för många aktörer inom byggsektorn.
- **Universitet/utbildningar** Universiteten kommer att generera kunskap för många aktörer inom byggsektorn och de kommer också att utbilda en ny generation av samhällsplanerare.

3.2 Bedömning av grad av påverkan och grad av intresse för varje intressentgrupp

Tabell 1 visar de huvudsakliga intressena för de identifierade intressentgrupperna i Finland.

Table 1 Identifierade intressentgrupper i Finland och deras huvudsakliga intressen angående nära noll energi-renovering och förnybara energikällor.

Intressenter eller målgrupp	Vad är deras intressen?
Arkitekter (projekt planering, rådgivning)	Att göra god arkitektonisk planering.
Arkitekter (enskilda fastigheter)	Att göra god arkitektonisk planering.
Styrelser för hyreshusen	Att hålla byggnader i gott skick och göra rimliga renoveringar.
Privata fastighetsägare (Privata enskilda hus)	Att hålla byggnaden de äger i gott skick och göra rimliga renoveringar.

Privata fastighetsägare (privat, lägenhet)	Att hålla byggnaden de äger i gott skick och göra rimliga renoveringar.
Privata fastighetsägare (offentliga och kommersiella)	Att hålla byggnaden de äger i gott skick och göra rimliga renoveringar som också ger ett kommersiellt värde för byggnaden.
Städer (egna byggnader)	Att hålla byggnaden de äger i gott skick och göra rimliga renoveringar.
Byggföretag (entreprenadsarbete)	Att genomföra renoveringar som planerat.
Konsulter	Att ge kunder professionell vägledning vad gäller renoveringar.
Fastighetsutvecklare	Att byggnaden fungerar under hela sin livscykel.
Energiföretag (andra)	Att förse energi till ett rimligt pris enligt kraven från ägaren och marknaderna.
Energiföretag (ägs av städer)	Att förse energi till ett rimligt pris enligt kraven från ägaren och marknaderna.
ESCOs (energitjänsteföretag)	Att producera högkvalitativa energieffektiva renoveringar.
Fastighetsförvaltare	Att hålla byggnaden de bedriver i gott skick dvs. som de är planerade att vara.
Statliga beslutsfattare (politiker)	Att lagstifta i enlighet med EU-direktiven.
Husvärd	Att se till att byggnaderna är i gott skick.
Investerare och banker	Att skapa mervärde från investeringarna.
Tillverkare av komponenter för nära noll-energi	Att producera produkter som har tillräckligt med värde för kunderna.
Tillverkare av komponenter för förnybara energikällor	Att producera produkter som har tillräckligt med värde för kunderna.
Media, allmänna tidningar	Att informera allmänheten om nya innovationer och eventuella fördelar och nackdelar med dem.
Media, facktidningar	Att informera yrkesverksamma om nya innovationer och eventuella fördelar och nackdelar med dem
Departement	Att verkställa de politiska besluten.
Kommunala beslutsfattare (politiker)	Att hålla det kommunala byggnadsbeståndet i skapligt skick.
Kommunal myndighet och tillståndsmyndighet	Att verkställa de politiska besluten.
Andra organisationer	Att ge information och resurser till marknaderna.

Projektörer (VVS)	Att projektera de VVS-lösningar som beställts.
Projektörer (Konstruktion)	Att göra upp projektera den konstruktion som beställts.
Uthyrning/bostadsrättsföreningar	Att hålla sina byggnader i gott skick.
Forskningsorganisationer	Att ge information till marknaderna.
Universitet/ Utbildning	Att ge information till marknaderna och utbilda nya marknader.

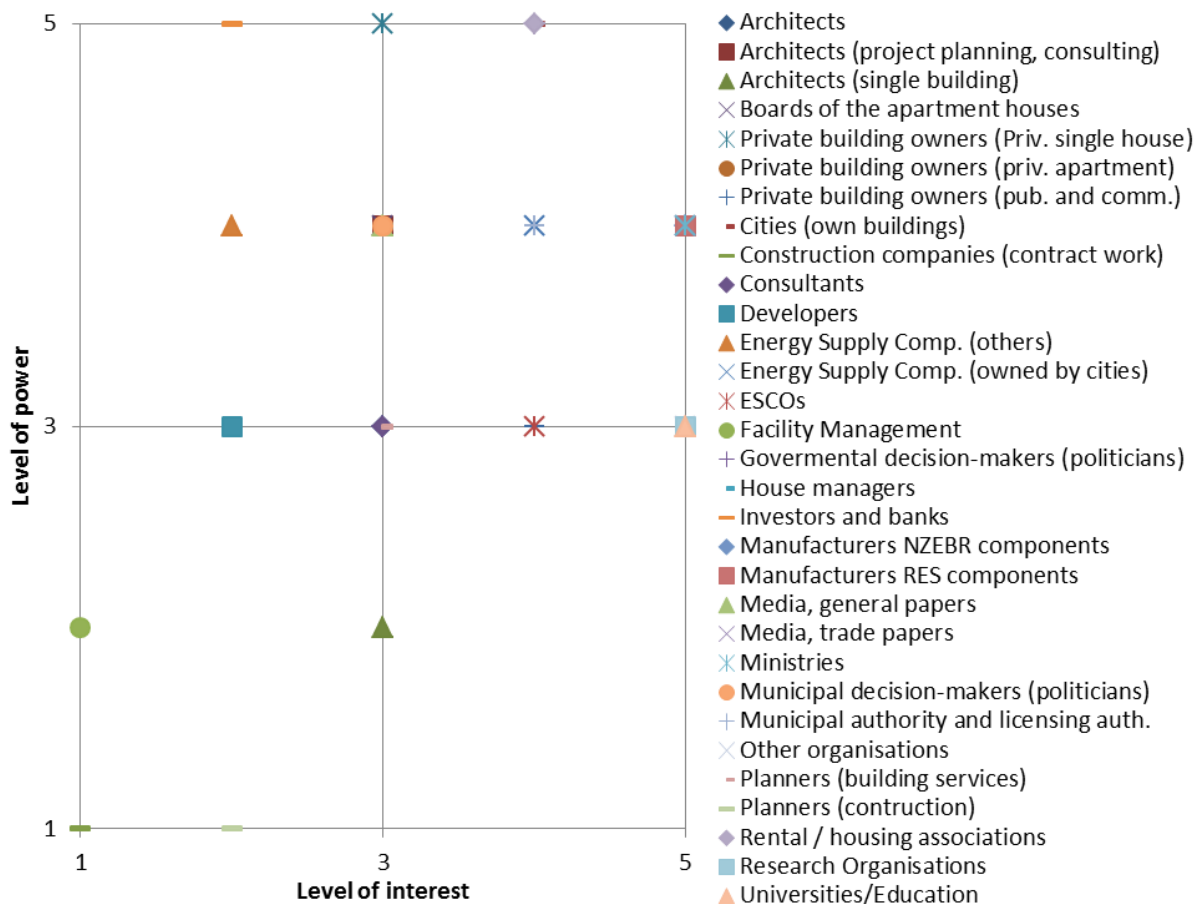
Tabell 2 visar en värdering av de finska intressentgruppernas grad av påverkan och grad av intresse för nära noll energi-renovering och användande av förnybara energikällor. Graderingen har gjorts på en skala 1-5 (1=mycket lågt, 2=lågt, 3=varken högt eller lågt, 4=högt, 5=mycket högt).

Tabell 2 värdering av grad av påverkan och grad av intresse för nära noll energi-renovering och användande av förnybara energikällor hos intressentgrupper i Finland (1=mycket lågt, 2=lågt, 3=varken högt eller lågt, 4=högt, 5=mycket högt).

Intressenter eller målgrupp	Grad av påverkan (1-5)	Grad av intresse (1-5)	Påverkan/Intresse grupp (KP, MTN, SC,LI)
Arkitekter	3	3	Minst viktig (LI)
Arkitekter (projektplanering, konsulttjänster)	4	3	Möt deras behov (MTN)
Arkitekter (Enskilda Byggnader)	2	3	Minst viktig (LI)
Styrelse för hyreshus	4	3	Möt deras behov (MTN)
Privata fastighetsägare (Privata enskilda hus)	5	3	Möt deras behov (MTN)
Private fastighetsägare (privat, lägenhet)	4	3	Möt deras behov (MTN)
Privata fastighetsägare (offentliga och kommersiella)	3	4	Visa hänsyn (SC)
Städer (egna byggnader)	5	4	Nyckelaktör (KP)
Byggföretag (entreprenadsarbete)	1	1	Minst viktig (LI)
Konsulter	3	3	Minst viktig (LI)
Fastighetsutvecklare	3	2	Minst viktig (LI)

Energiföretag (andra)	4	2	Möt deras behov (MTN)
Energiföretag (ägs av städer)	4	4	Nyckelaktör (KP)
ESCOs (energitjänsteföretag)	3	4	Visa hänsyn (SC)
Fastighetsförvaltare	2	1	Minst viktig (LI)
Statliga beslutsfattare (politiker)	4	4	Nyckelaktör (KP)
Husvärd	4	3	Möt deras behov (MTN)
Investerare och banker	5	2	Möt deras behov (MTN)
Tillverkare av komponenter för nära noll-energi komponenter	4	5	Nyckelaktör (KP)
Tillverkare av komponenter för förnybara energikällor	4	5	Nyckelaktör (KP)
Media, allmänna tidningar	4	3	Möt deras behov (MTN)
Media, facktidningar	4	5	Nyckelaktör (KP)
Departement	4	5	Nyckelaktör (KP)
Kommunala beslutsfattare (politiker)	4	3	Möt deras behov (MTN)
Kommunal myndighet och tillståndsmyndighet	4	4	Nyckelaktör (KP)
Andra organisationer	3	5	Visa hänsyn (SC)
Projektörer (VVS)	3	3	Minst viktig (LI)
Projektörer (Konstruktion)	1	2	Minst viktig (LI)
Uthyrning/ bostadsrättsföreningar	5	4	Nyckelaktör (KP)
Forskningsorganisationer	3	5	Visa hänsyn (SC)
Universitet/utbildning	3	5	Visa hänsyn (SC)

Resultaten från värdering av grad av påverkan och grad av intresse i de identifierande intressentgrupperna i Finland kan även ses i figur 3.

Figur 3 Påverkan kontra intresse matris för nära noll energi-renovering och användande av förnybara energikällor av intressentgrupper i Finland

3.3 Diskussion

De viktigaste aktörerna är fastighetsägare, både offentliga och privata. Särskilt viktiga är fastighetsägare som förvaltar en stor byggnadsportfölj som t.ex. hyres/bostadsföreningar. Dessa har en stark position på marknaden och dessutom har de starka intressen att göra energibesparingar och även nära noll-energi renoveringar.

De privata hus- och fastighetsägarna har även de en stark marknadsposition. Däremot, gör de höga kostnaderna för renoveringar jämfört med energibesparingar, och brist på förståelse för livscykel fördelar, att privata hus- och fastighetsägare har ett lågt intresse för renoveringar. I hyreshus har man också problem med att det dels finns många ägare och dels problem med de olika intressena ägarna emellan.

De privata ägarna till kommersiella och offentliga byggnader har också ett intresse för renoveringar eftersom energieffektivisering ger kostnadsbesparingar samtidigt som det förbättrar bilden av företaget.

Den andra gruppen av viktiga aktörer är tillverkare av VVS- och byggkomponenter, vilket är förståeligt eftersom det är fastighetsägarna som tar beslut gällande byggnaderna och dessa beslut bygger på tillgängliga konstruktions- och byggnadsautomationslösningar.

Den tredje viktiga aktörsgruppen är de statliga och kommunala beslutsfattarna samt de olika departementen. Politiker kommer besluta hur man ska genomföra t.ex. EU-direktiv i nationella lagstiftningar och departementen implementerar lagstiftningen i praktiken. Dessa beslut kommer sedan att ge riktlinjer för renoveringsbranschen. Beslutsfattare kommer också att besluta huruvida användningen av olika skatteinstrument och incitament är nödvändiga för att främja energieffektiva renoveringar.

De kommunala byggnadsmyndigheterna har en potentiell påverkan att avsevärt främja energieffektiva byggnader särskilt bland husbyggare som till exempel i Uleåborg i Finland (Rekola et al, 2014).

Energitjänsteföretag har också de starka intressen för nära noll energi-renovering men deras makt i Finland är inte så stark som den skulle kunna vara. Däremot, erbjuder energitjänsteföretag inte bara lösningar för renovering utan även finansieringen för de, därför kan det förväntas att deras makt i ökar i framtiden.

Media är en tvådelad nyckelaktör. Å ena sidan är media ett utmärkt sätt att informera och sprida information om nya bygglösningar på. Å andra sidan kan media överspela de misslyckade exemplen vilket därmed leder till att den allmänna opinionen får en negativ bild.

Byggföretag, byggplanerare och fastighetsförvaltare tillhör de Minst viktiga aktörerna när det gäller energieffektiva renoveringar. Byggföretagen kommer bara att genomföra de renoveringsplaner som finns och samhällsplanerare har inte så stor inverkan på planerna när beslut fattas. Fastighetsförvaltare är också användare av de installerade byggnadstjänsterna. Däremot kan små bygg- och renoveringsföretag som erbjuder renoveringstjänster för ägare av småhus också ha en positiv roll i att aktivera energieffektiva renoveringar.

Arkitekter, konsulter och projektörer för VVS är viktiga aktörer på renoveringsmarknaden, men deras makt och intresse är inte tillräckligt för att tillhöra kategorin nyckelaktör. Arkitekterna kan delas in i två grupper. De som kommer att göra samhällsplaner för byggnadsdistrikt tillhör den kategori som är av högre betydelse. Designers kan också ha en viktig roll när de arbetar tillsammans med kunder som är villiga att ställa krävande mål för energiprestanda, insikten är dock beroende av möjligheterna att finna kostnadseffektiva konstruktionslösningar.

Forskningsorganisationer, universitet och andra organisationers (t.ex. RAKLI, RIL, Tekes, Sulpu) intresse för nära noll energi-renovering är vanligtvis mycket hög, men deras makt på marknaden är inte tillräckligt hög för att tillhöra kategorin nyckelaktör.

Investerare och banker har också stort inflyttande och intresse för att främja energieffektiv renovering. Intresset beror mycket på den verkliga effekten av energiprestanda i värdet av fastigheter.

Husvärdar klassificeras som ganska viktiga aktörer på grund av deras potentiella effekt utifrån (möjlig) kompetens och möjlighet att aktivera bostadsrättsföreningar. De skulle vara en viktig målgrupp när information om fördelarna med nära noll energi renovering ska spridas och kommuniceras.

4 RESULTAT NEDERLÄNDERNA

Huvudförfattare: W/E

4.1 Identifierade intressentgrupper

I Nederländerna har följande aktörer identifieras som de viktigaste intressenter för en nära noll energi-recovering och införande av förnybara energikällor på nationell nivå.

- **Sociala/ allmännyttiga bostadsorganisationer** Ägare av ett stort antal bostäder (2,4 miljoner).
- **Privata ägare av flerfamiljshus** Stort antal och hög potential för energibesparande åtgärder.
- **Privata ägare av enfamiljshus** Stort antal och hög potential för energibesparande åtgärder.
- **Bolags hyreshus** Mindre antal, kan vara en växande marknad för energibesparande åtgärder.
- **Hyresgäster** Användare av huset.
- **Fastighetsägarföreningar** Kollektiv av fastighetsägare som innehar ett stort antal flerbostadshus
- **Byggföretag** De (skapar och) bygger lösningar.
- **VVS – företag** De (skapar och) bygger lösningar.
- **Underhållsföretag** De upprätthåller lösningar.
- **Tillverkare av komponenter** De tillverkar delar av lösningarna.
- **Arkitekter** De skapar, integrerar, designar och visualiserar koncept.
- **Ingenjörer, konsulter** De skapar, integrerar och beräknar koncept.
- **Energitjänsteföretag** De levererar allt-i-ett tjänster
- **Fackföreningsgrupper** De representerar arbetstagarna.
- **Nätverk för kommersiella parter** De inspirerar och underlättar energibesparingar.
- **Investerare och banker** De finansierar projekt och utgör en garanti.
- **Kommuner** De kan planera, underlätta och implementera lokalt.
- **Regioner** De kan planera, underlätta och implementera i en region.
- **Departement** De kan planera, underlätta och implementera nationellt.
- **Forskningsorganisationer** De skapar och bedömer kunskap.
- **Universitet/utbildning** De skapar och bedömer kunskap.
- **Statliga myndigheter** De kan planera, underlätta och implementera nationellt.
- **Media** De sprider nyheter.

4.2 Bedömning av grad av påverkan och grad av intresse för varje intressentgrupp

Tabell 3 visar de huvudsakliga intressena för en nära noll energi-recovering och införande av förnybara energikällor för de identifierade intressentgrupperna i Nederländerna.

Table 3 Identifierade intressentgrupper i Nederländerna och deras huvudsakliga intressen med avseende på nära noll energi-renovering och förnybara energikällor.

Intressent eller målgrupp	Vad är deras intressen?
Sociala/allmännyttiga bostadsorganisationer	En hållbar (lokal) social bostadssektor.
Privata ägare av flerfamiljshus	Hälsosamma, högt värderade hem med låga energikostnader.
Privata ägare av enfamiljshus	Hälsosamma, högt värderade hem med låga energikostnader.
Bolags hyreshus	Erbjuder hälsosamma, högt värderade hem med låga energikostnader.
Hyresgäster	Hälsosamma hem med låga energikostnader.
Fastighetsägarföreningar	Hälsosamma, högt värderade hem med låga energikostnader.
Byggföretag	Affärsverksamheter.
VVS – företag	Affärsverksamheter.
Underhållsföretag	Affärsverksamheter.
Tillverkare av komponenter	Affärsverksamheter.
Arkitekter	Affärsverksamheter.
Ingenjörer, konsulter	Affärsverksamheter.
Energitjänsteföretag	Affärsverksamheter.
Fackföreningsgrupper	Arbete.
Nätverk för kommersiella parter	Att utveckla kunskap, skapa mervärde och förverkliga goda resultat.
Investerare och banker	Partnerskap.
Kommuner	Att nå resultat i kommunen och uppfylla politiska mål.
Regioner	Att nå resultat i regionen och uppfylla politiska mål.
Departement	Att nå resultat nationellt och uppfylla politiska mål.
Forskningsorganisationer	Kunskap.
Universitet/utbildning	Kunskap.

Statliga myndigheter	Uppfylla politiska mål.
Media	Intressanta nyheter.

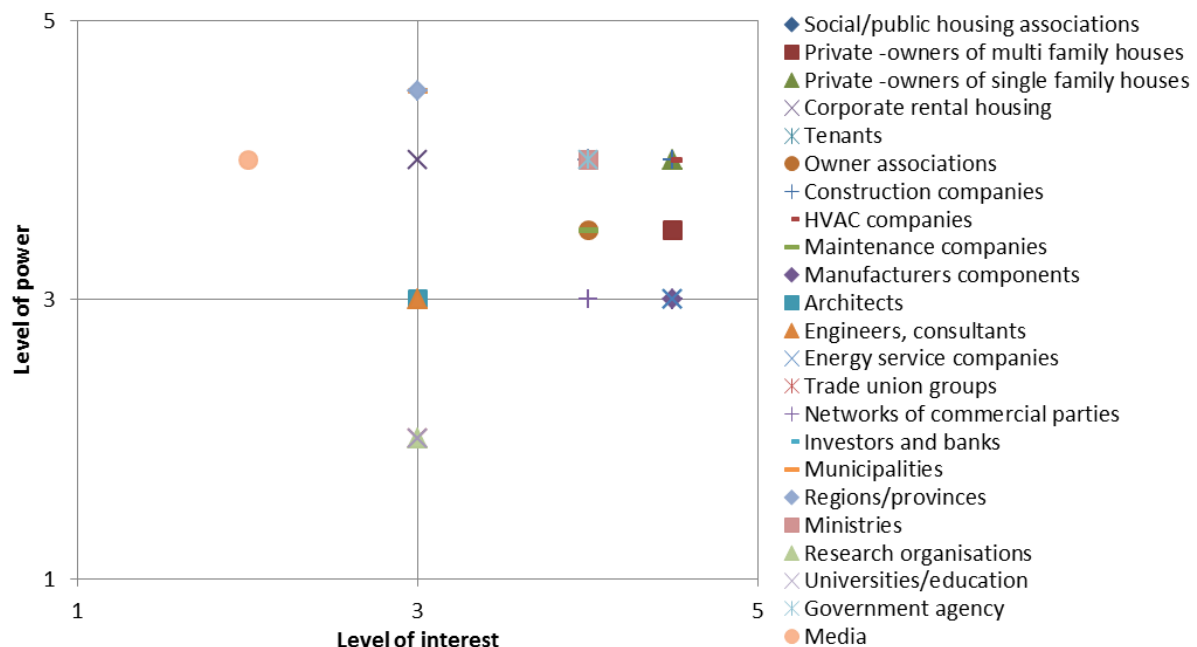
Tabell 4 visar en värdering av de nederländska intressentgruppernas grad av påverkan och grad av intresse för nära noll energi-renovering och användande av förnybara energikällor. Graderingen har gjorts på en skala 1-5 (1=mycket lågt, 2=lågt, 3=varken högt eller lågt, 4=högt, 5=mycket högt).

Tabell 4 värdering av grad av påverkan och grad av intresse för nära noll energi-renovering och användande av förnybara energikällor hos intressentgrupper i Nederländerna. Graderingen har gjorts på en skala 1-5 (1=mycket lågt, 2=lågt, 3=varken högt eller lågt, 4=högt, 5=mycket högt).

Intressenter målgrupper	eller	Grad av påverkan (1-5)	Grad av intresse (1- 5)	Påverkan/intressegrupp (KP, MTN, SC,LI)
Sociala/allmännyttiga bostadsorganisationer		4	4	Nyckelaktör (KP)
Privata ägare av flerfamiljshus	av	3.5	4.5	Nyckelaktör (KP)
Privata ägare av enfamiljshus	av	4	4.5	Nyckelaktör (KP)
Bolags hyreshus		4	3	Möt deras behov (MTN)
Hyresgäster		3	4.5	Visa hänsyn (SC)
Fastighetsägarföreningar		3.5	4	Nyckelaktör (KP)
Byggföretag		4	4.5	Nyckelaktör (KP)
VVS – företag		4	4.5	Nyckelaktör (KP)
Underhållsföretag		3.5	4	Nyckelaktör (KP)
Tillverkare komponenter	av	3	4.5	Visa hänsyn (SC)
Arkitekter		3	3	Minst viktig (LI)
Ingenjör, konsulter		3	3	Minst viktig (LI)
Energi tjänsteföretag		3	4.5	Visa hänsyn (SC)
Fackföreningsgrupper		2	3	Minst viktig (LI)
Nätverk kommersiella parter	för	3	4	Visa hänsyn (SC)
Investerare och banker		4.5	3	Möt deras behov (MTN)

Kommuner	4.5	3	Möt deras behov (MTN)
Regioner	4.5	3	Möt deras behov (MTN)
Departement	4	4	Nyckelaktör (KP)
Forskningsorganisationer	2	3	Minst viktig (LI)
Universitet/utbildning	2	3	Minst viktig (LI)
Statliga myndigheter	4	4	Nyckelaktör (KP)
Media	4	2	Möt deras behov (MTN)

Resultaten från värderingen av grad av påverkan och grad av intresse i de identifierande intressentgrupperna i Nederländerna kan även ses i figur 4.

Figur 4 Påverkan kontra intresse matris för nära noll energi-renoveringar och förnybara energikällor av intressentgrupper i Holland

4.3 Diskussion

Intressentanalysen för Nederländerna visar tre undergrupper av parter: (1) Ägare och Hyresgäster (2) Företag och (3) Facilitatorer. Nyckelaktörer från undergrupp 1 är privata ägare, deras föreningar och den sociala bostadssektorn. Deras inflytande är stort eftersom de kan bestämma över investeringar på bostadssektorn men även deras intresse är stort för nära noll energi-renovering då de också är slutanvändare eller har ett socialt ansvar.

Nyckelaktörer från undergrupp 2 är konstruktion, VVS-och underhållsföretag. Dessa visar redan idag sitt stora inflytande genom olika pilotprojekt i Nederländerna. Några av dessa aktörer investerar redan i innovation och levererar på en hög nivå. Deras intresse är dessutom stort på grund av den stora omfattningen av möjliga upprepningar (för företag).

Nyckelspelare från undergrupp 3 är departement och myndigheter, eftersom dessa kan investera i program för kunskap och underlätta byggprocessen. De visar också redan ett stort inflytande inom olika sektorer, även om deras intresse inte är lika stort som hos bostadsägarna. Eftersom det redan finns ett program för nära noll energi-renoveringar i den sociala bostadssektorn ('De Stroomversnelling'), så skulle W/E och de nederländska partnererna vilja fokusera på den privata fastighetsägarsektorn (och bostadsrättsföreningar) för att komponera det nationella klustret i NeZeR-projektet.

5 RESULTAT SVERIGE

Huvudförfattare: IVL

5.1 Identifierade intressentgrupper

I Sverige har följande aktörer identifieras som de viktigaste för nära noll energi-renovering och införande av förnybara energikällor på nationell nivå.

- **Boverket** Boverket ställer de nationella energikraven för byggnader. För närvarande finns det inga energikrav för renovering av byggnader i de nationella byggnormer, men det finns krav på nybyggnation. Ingen svensk definitionen av NZEB har ännu definierats. Boverket och Energimyndigheten arbetar för närvarande på detta.
- **Energimyndigheten** Energimyndigheten arbetar för att öka användningen av förnybar energi, förbättrad teknik och en effektivare slutanvändning av energi. Energimyndighet arbetar med Boverket på den nationella definitionen av NZEB.
- **Socialdepartementet** Socialdepartementet administrerar Boverket.
- **Näringsdepartementet** Näringsdepartementet administrerar Energimyndigheten,
- **Europeiska unionen** Den Europeiska Unionens bindande avtal fastställer EU: s mål i dess många verksamhetsområden. EU är viktigt för nära noll energi renoveringar genom sin lagstiftande makt, t.ex. EPBD och även genom finansiering av forskningsprogram.
- **Kommunala beslutsfattare (politiker)** Kommunerna äger egna bostadsbolag och kan påverka dem genom ägardirektiv. Hittills har några kommuner haft sina egna energikrav för nybyggnation på mark som ägs av kommunen.
- **Kommunal administration** Den kommunala förvaltningen administrerar bygglov etc.
- **Politiska partier** De sätter den politiska dagordningen nationellt och lokalt. Intresset för nära noll energi renoveringar varierar bland de politiska partierna i Sverige; det finns förespråkare och motståndare.
- **Byggföretag** De utför renoveringsprojekt. Deras arbete har en stor inverkan på de slutliga resultaten av projekten
- **Branschorganisationer, professionella och industriorganisationer, intresseorganisationer.** De representerar sina medlemmars intresse. Dessa kan antingen främja eller vara emot nära noll energi renoveringar. De kan främja konceptet genom sina nätverk.
- **Tillverkare av komponenter för nära noll energi renoveringar och förnybara energikällor.** Producerar de enheter som används i renoveringsprojekt. Kvalitet och prestanda är mycket viktigt för slutresultatet.
- **Bostadsrättsföreningar** Grupper av människor som äger sina byggnader i samverkan.
- **Privata fastighetsägare (små företag)** Privata fastighetsägare som inte är börsnoterade, små företag eller privatpersoner
- **Privata fastighetsägare (stora företag)** Privata fastighetsägare som är börsnoterade
- **Offentliga fastighetsägare** Ofta stora företag, ägare av byggnader. Har ett stort intresse för energieffektivitet.
- **Fastighetsförvaltare** De underhåller fastigheterna. Vissa ordnar energitjänster.
- **Energiföretag** De förser energi till byggnaderna. De bestämmer energipriset vilket kan öka incitamenten för energieffektivitet. Har ett ökat intresse för energitjänster, som ett sätt att behålla kunder.

- **Investerare och banker** Investerare och banker förser nära noll energi renoveringar med kapital. Kan hindra nära noll energi renoveringar om de inte anser att de är lönsamma.
- **Hyresgäster** Hyresgästerna är användarna av byggnaderna. De kan ha krav på renovering och påverka den slutliga efterfrågan på energi genom inomhustemperatur, ventilation etc.
- **FoU-projekt, samarbetsprojekt** De främjar nära noll energi renoveringar nationellt genom information och nätverksbyggande.
- **EU- projekt** Ökar kunskapen kring nära noll energi renoveringar.
- **Fatighetsutvecklare** De investerar och utvecklar fastigheter, de är viktiga intressenter för nybyggnation.
- **Konsulter** Konsulterna är viktiga aktörer i renoveringsprojekt eftersom dessa väljer de tekniska lösningarna.
- **Arkitekter** Arkitekterna är viktiga aktörer i renoveringsprojekt eftersom dessa planerar och designar dem.
- **Energitjänsteföretag (ESCO)** De tillhandahåller energitjänster till fastighetsägare.

5.2 Bedömning av grad av påverkan och grad av intresse för varje intressentgrupp

Tabell 5 visar huvudintresset för en nära noll energi-renovering och införande av förnybara energikällor för de identifierade intressentgrupperna i Sverige.

Tabell 5 Identifierade intressentgrupper i Sverige och deras huvudintressen med avseende på nära noll energi-renoveringar och förnybara energikällor.

Intressentgrupper eller målgrupper	Vad är deras intresse?
Boverket	Uppfyllandet av EPBD och nationella mål för bostadssektorn.
Energimyndigheten	Uppfyllandet av EPBD och nationella mål för bostadssektorn.
Socialdepartementet	Uppfyllandet av de svenska politiska mål som fastställts av regeringen
Näringsdepartementet	Uppfyllandet av de svenska politiska mål som fastställts av regeringen
EU	Ett brett spektrum. Genomförandet av EPBD.
Kommunala beslutsfattare (politiker)	Intresset varierar beroende på politisk majoritet.
Kommunal administration	Utför besluten från de lokala politiska majoriteterna.
Politiska partier	Varierar beroende på vilket parti.
Byggföretag	Framgångsrika projekt och affärsmöjligheter. Föregångare är intresserade av att ha en grön profil.
Branschorganisationer, professionella och industriorganisationer, intresseorganisationer.	Vara talesman för sina medlemmars intressen.

Tillverkare av nära noll energi renoveringar och förnybara energikällor komponenter	Högkvalitativa produkter och affärsmöjligheter.
Bostadsrättsföreningar	Byggnader med hög prestanda till en låg kostnad.
Privata fastighetsägare (små företag)	Byggnader med hög prestanda till en låg kostnad.
Privata fastighetsägare (stora företag)	Byggnader med hög prestanda till en låg kostnad
Offentliga fastighetsägare	Byggnader med hög prestanda till en låg kostnad. Ökat intresse för nära noll energi renoveringar.
Fastighetsförvaltare	Affärer. Det är en stor skillnad mellan olika företag vissa tillhandahåller energitjänster.
Energiföretag	Bistå med energi och affärsmöjligheter.
Investerare och banker	Vinst och affärer.
Hyresgäster	Intresset varierar när det gäller energieffektivitet. En bra inomhuskomfort och låga energikostnader.
FoU-projekt, samarbetsprojekt	Nätverkande och främja olika begrepp.
EU- projekt	Nya forskningsresultat, stor effekt.
Fatighetsutvecklare	Vinst och affärer.
Konsulter	Tillhandahålla tjänster och affärsmöjligheter. Föregångare är intresserade av att ha en grön profil.
Arkitekter	Ge god arkitektur och affärsmöjligheter. Föregångare är intresserade av att ha en grön profil.
Energi tjänsteföretag (ESCO)	Tillhandahålla energitjänster och affärsmöjligheter. Stort intresse för energieffektivisering.

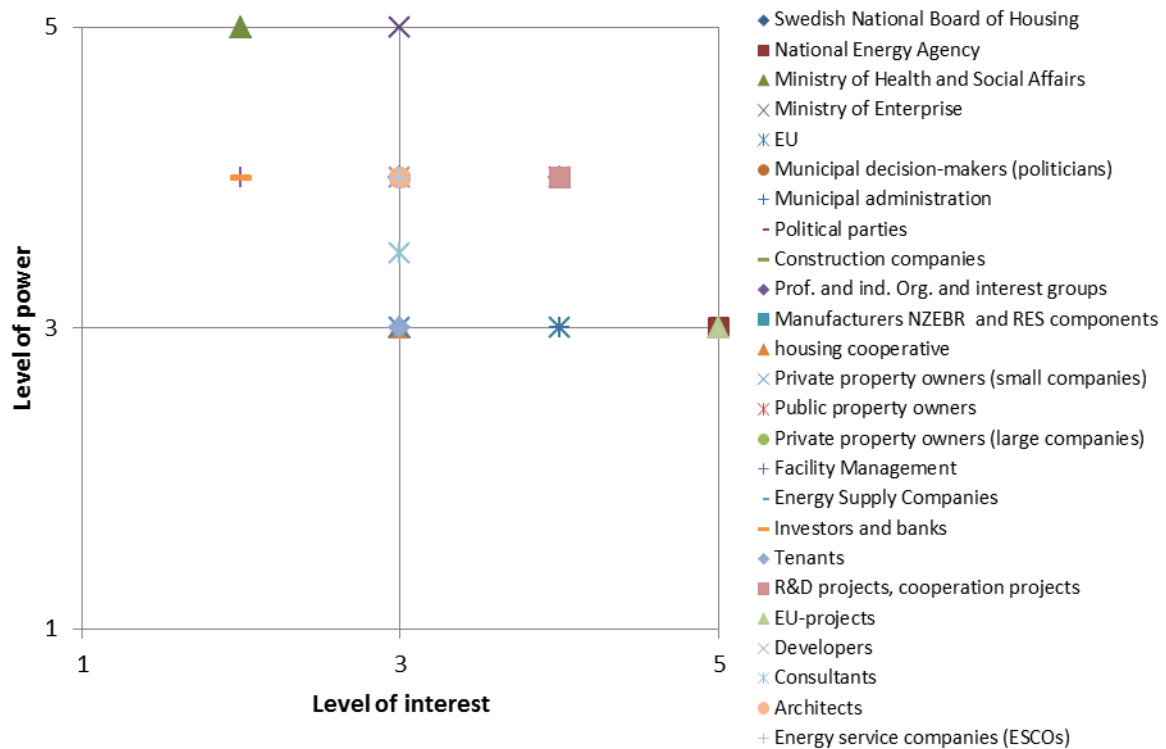
Tabell 6 visar en värdering av de svenska intressentgruppers grad av påverkan och grad av intresse för nära noll energi-renovering och användande av förnybara energikällor. Graderingen har gjorts på en skala 1-5 (1=mycket lågt, 2=lågt, 3=varken högt eller lågt, 4=högt, 5=mycket högt).

Tabell 6 värdering av varje intressentgrupps grad av påverkan och grad av intresse för nära noll energi-renovering och användande av förnybara energikällor. Graderingen har gjorts på en skala 1-5 (1=mycket lågt, 2=lågt, 3=varken högt eller lågt, 4=högt, 5=mycket högt).

Intressenter eller målgrupper	Grad av påverkan (1-5)	Grad av intresse (1-5)	Påverkan/intressegrupp (KP, MTN, SC,LI)
Boverket	4	3	Möt deras behov (MTN)
Energimyndigheten	3	5	Visa hänsyn (SC)
Socialdepartementet	5	2	Möt deras behov (MTN)
Näringsdepartementet	5	3	Möt deras behov (MTN)
EU	3	4	Visa hänsyn (SC)
Kommunala beslutsfattare (politiker)	4	4	Nyckelaktör (KP)
Kommunal administration	3	4	Visa hänsyn (SC)
Politiska partier	4	4	Nyckelaktör (KP)
Byggföretag	4	4	Nyckelaktör (KP)
Branschorganisationer, professionella och industriorganisationer, intresseorganisationer.	4	4	Nyckelaktör (KP)
Tillverkare av nära noll energi renoveringar och förnybara energikällor komponenter	4	4	Nyckelaktör (KP)
Bostadsrättsföreningar	3	3	Minst viktig (LI)
Privata fastighetsägare (små företag)	3	3	Minst viktig (LI)
Privata fastighetsägare (stora företag)	4	4	Nyckelaktör (KP)
Offentliga fastighetsägare	4	3	Möt deras behov (MTN)
Fastighetsförvaltare	4	2	Möt deras behov (MTN)
Energiföretag	4	3	Möt deras behov (MTN)
Investerare och banker	4	2	Möt deras behov (MTN)

Hyresgäster	3	3	Minst viktig (LI)
FoU-projekt, samarbetsprojekt	4	4	Nyckelaktör (KP)
EU- projekt	3	5	Visa hänsyn (SC)
Fatsighetsutvecklare	4	3	Möt deras behov (MTN)
Konsulter	4	3	Möt deras behov (MTN)
Arkitekter	4	3	Möt deras behov (MTN)
Energi tjänsteföretag (ESCO)	4	3	Möt deras behov (MTN)

Resultaten från värdering av grad av påverkan och grad av intresse i de identifierande intressentgrupperna i Sverige kan även ses i figur 5.

Figur 5 Påverkan kontra intresse matris för nära noll renoveringar och förnybara energikällor för intressentgrupper i Sverige.

5.3 Diskussion

Många intressenter har ett inflytande på nära noll energi-renovering och utbyggnaden av förnybara energikällor i Sverige. Listan över identifierade intressentgrupper är inte komplett, men är en bra utgångspunkt för att etablera ett nära noll energi-renoveringsnätverk i Sverige.

Det är svårt att bedöma graden av påverkan och intresse av en grupp intressenter eftersom det varierar beroende på vilka företag, organisation och privatpersoner som är beaktade.

Följande aktörer har identifierats som nyckelaktörer på den svenska marknaden; kommunala beslutsfattare (politiker), politiska partier, tillverkare av komponenter för nära noll energi-renoveringar och förnybara energikällor, offentliga fastighetsägare, intresseorganisationer och intressegrupper och FoU-projekt och samarbetsprojekt. Dessa aktörer har alla en stor påverkan och ett stort intresse. Enligt utvärderingen har offentliga fastighetsägare en större grad av påverkan och intresse än de privata fastighetsägarna. De kommunala bostadsföretagen har en stor andel av bostadsmarknaden i t.ex. Stockholms stad och är som sådan en mycket viktig aktör. De kommunala bostadsföretagen deltar ofta i nätverk och seminarier. De politiska partierna sätter agendan för debatten i Sverige. Åsikterna om nära noll energi-renovering varierar mellan partierna. De kommunala beslutsfattarna (politiker) kan påverka de kommunala bostadsbolagen genom ägardirektiv.

Från byggsektorn har tillverkarna av komponenter för nära noll energi-renovering och förnybara energikällor och byggföretag identifierats som viktiga aktörer. Byggföretag utför renoveringsprojekt och deras arbete har en stor inverkan på de slutliga resultaten av projekten. Makten hos byggföretagen i ett visst nära noll energi-renoveringsprojekt beror på vilken typ av kontrakt som används. De största byggföretagen i Sverige har alla ett stort intresse för energieffektivitet eftersom det utgör en affärsmöjlighet för dem. Intressentgrupper

yrkesmässiga och industriella organisationer och intressegrupper och FoU-projekt och samarbetsprojekt har båda identifierats som nyckelaktörer. Påverkan och inflytande från dessa typer av aktörer varierar, eftersom de organiserar och företräder sina medlemmar, men de kan ha en stor inverkan på den svenska bostadsmarknaden och kan främja nära noll energi renovering. En mer detaljerad analys av organisationer och nätverk som tillhör dessa intressentgrupper kommer att göras i nästa steg av etablerandet av det nationella nära noll energi-renoveringsnätverket i NeZeR.

Följande aktörer i Sverige har identifierats som Möt deras behov: Boverket, Socialdepartementet, Näringsdepartementet, privata fastighetsägare (stora företag), fastighetsförvaltning, energiföretag, investerare och banker, utvecklare, konsulter och arkitekter. Dessa har en stor påverkan, men ett lågt intresse för nära noll energi-renovering i allmänhet. Boverket, Socialdepartementet, Näringsdepartementet påverkar byggregler i Sverige. Det finns för närvarande en pågående debatt i Sverige om vad definitionen av NZEB borde vara. Regeringen har föreslagit att de nuvarande energikraven för nybyggnation i byggnader ska vara definitionen av NZEB. Detta har diskuterats av Energimyndigheten, som har föreslagit mer ambitiösa energikrav. För närvarande undersöker Boverket och Energimyndigheten en ny definition av NZEB.

Privata fastighetsägare och utvecklare har en stor påverkan, men ett lågt intresse för nära noll energi-renoveringar än offentliga fastighetsägare eftersom deras krav på vinst är högre. Energiföretag påverkar marknaden genom energipriset; med ett högre pris kan fler fastighetsägare bli intresserade av nära noll energi-renoveringar. Investerare och banker har haft ett lågt intresse för energieffektivitet, men detta har börjat förändras. Fastighetsförvaltare, arkitekter och konsulter påverkar alla den slutliga energiefterfrågan i en byggnad. Arkitekterna och konsulter är viktiga aktörer i renoveringsprojekt eftersom de designar och väljer tekniska lösningar för dem. Beroende på typ av kontrakt kan deras påverkan vara hög eller låg. Intresset varierar mellan dessa aktörer; det finns arkitekter och konsulter som är föregångare och som har ett stort intresse för nära noll energi-renoveringar och ser affärsmöjligheter medan andra inte alls är intresserade.

I Sverige har följande intressentgrupper identifierats som Visa hänsyn: Energimyndigheten, kommunal förvaltning, EU och EU-projekt. Dessa har alla ett stort intresse för nära noll energi-renoveringar men en låg påverkansgrad. Enligt analysen har följande intressentgrupper identifierats som Minst viktiga: bostadsrättsföreningar och privata fastighetsägare (små företag). Dessa har både en liten påverkan och ett lågt intresse.

6 RESULTAT SPANIEN

Huvudförfattare: Tecnalia

6.1 Identifierade intressentgrupper

I Spanien har följande intressentgrupper identifierats som de viktigaste för utvecklingen av nära noll energi renoveringar och införande av förnybara energikällor på nationell nivå.

- **Standardiseringsorgan** Kapacitet för certifiering av lösningar och se till att dessa är effektiva.
- **Ingenjörer (föregångare)** Kunskap för att förbättra kostnader och nyttor av produkterna.
- **Ingenjörer (Följare)** De kan utöka användandet
- **Byggföretag (föregångare)** Eftersom de är nyckelaktörer vid renoveringsprojekt är de viktiga för att genomföra innovativa lösningar.
- **Byggföretag (Följare)** De kan sprida genomförandet av innovativa lösningar
- **Fastighetsutvecklare (föregångare)** Produktiv kapacitet.
- **Fastighetsutvecklare (Följare)** De kan utöka spridningen av nära noll energi-renovering
- **Arkitekter (föregångare)** Välkända arkitekter tillhör denna intressentgrupp. De kan främja innovativa designprojekt.
- **Investerare och banker** Finansiärer.
- **Fastighetsförvaltare** Har hand om installationer
- **Nationella produktnätverk (interessegrupper)** Kunskap om energieffektiva lösningar. Många partners i samma nätverk.
- **Tillverkare av komponenter för nära noll energi-renoveringar** Kapacitet för produktutveckling. Kunskap om energieffektiva lösningar. Kapacitet för marknadsaktiviteter.
- **Tillverkare av komponenter för förnybara energikällor** Utvecklare av energieffektiva lösningar.
- **Bostadsbolag (föregångare)** De kan öka medvetenheten bland hyresgäster och fastighetsägare.
- **Bostadsbolag (följare)** De kan öka medvetenheten bland hyresgäster och fastighetsägare.
- **Privata husägare (föregångare)** De kan visa nära noll energi renoveringsfördelar.
- **Privata husägare (följare)** De kan visa nära noll energi renoveringsfördelar.
- **Hyresgäster intressegrupper** De är slutanvändare och betalar elräkningar.
- **Kommunala beslutsfattare (politiker)** De tar tidiga marknadsbeslut.
- **Regionala beslutsfattare (politiker)** De tar tidiga marknadsbeslut.
- **Energimyndigheten** De kan demonstrera fördelarna med energieffektivitet.
- **Boverket** De kan öka medvetenheten bland hyresgäster, fastighetsägare och ligga i framkant.
- **Forskningsorganisationer** Vara i framkant. Främja pilotfall genom forskningsprojekt.
- **Universitet/Utbildning** Vara i framkant.
- **Media** Medvetenhet och spridning av aktiviteter.
- **Hyresgäster** De kan kräva Energy Performance Contracting
- **EU-projekt** Visa genom pilotstudier.

- **ESCO** De främjar energieffektivitet renovering
- **Nätverk inom byggsektorn** Kan engagera en stor mängd företag.

6.2 Bedömning av grad av påverkan och grad av intresse för varje intressentgrupp

Tabell 7 visar huvudintresset för en nära noll energi-renovering och införande av förnybara energikällor för de identifierade intressentgrupperna i Spanien.

Table 7 Identifierade intressentgrupper i Spanien och deras huvudintressen med avseende på nära noll energi- renoveringar och förnybara energikällor.

Intressentgrupper och målgrupper	Vad är deras intresse?
Energiföretag	Att sälja tjänster/energi, ökade affärer
Standardiseringsorgan	Att förbättra kvaliteten på företagen, deras produkter och tjänster, samt att skydda miljön och därmed välfärden i samhället.
Ingenjörer (föregångare)	Att öka företagets försäljning genom fler produkter. Öka konkurrenskraften. Diversifiera sig från andra företag.
Ingenjör (Följare)	Öka affärsmöjligheter.
Byggföretag (föregångare)	Att uppnå optimal energiprestanda i byggnader. Mervärdet av byggnader för att öka verksamheten. Att bli mer konkurrenskraftiga.
Byggföretag (Följare)	Öka affärsmöjligheter.
Fatighetsutvecklare (föregångare)	Att öka antalet produkter som produceras. Diversifiera från andra utvecklare.
Fatsighetsutvecklare (Följare)	Öka affärsmöjligheter.
Arkitekter (föregångare)	Öka affärsverksamheten och få erkännande.
Arkitekter (Följare)	Öka affärsverksamheten.
Investerare och banker	Öka den ekonomiska nyttan. Investeringsgaranti och riskreducering.
Fastighetsförvaltare	Minska antalet haverier.
Nationella produktnätverk (interessegrupper)	Öka vinsten bland sina medlemmar.
Tillverkare av komponenter för nära noll energi renoveringar	Att öka affärsverksamheten, sälja fler produkter.
Tillverkare av komponenter för förnybara energikällor	Att öka affärsverksamheten, sälja fler produkter.

Bostadsbolag (föregångare)	Skaffa referenshus när det gäller energieffektivitet. Demonstrera att de samarbetar för att förhindra klimatförändringar.
Bostadsbolag (följare)	Skaffa referenshus när det gäller energieffektivitet. Demonstrera att de samarbetar för att förhindra klimatförändringar.
Privata husägare (föregångare)	Har välutrustade energieffektiva byggnader.
Privata husägare (följare)	Har välutrustade energieffektiva byggnader uppnå föregångares byggegenskaper.
Hyresgäster intressegrupper	Att maximera komfort och minimera kostnaderna.
Kommunala beslutsfattare (politiker)	Att ha gröna städer (minska CO2-utsläppen, energiförbrukningen). Uppnå regionala, nationella och europeiska mål.
Regionala beslutsfattare (politiker)	Att ha gröna städer (minska CO2-utsläppen, energiförbrukningen). Uppnå regionala, nationella och europeiska mål.
Energimyndigheten	Uppnå regionala, nationella och europeiska mål.
Boverket	Skaffa referenshus när det gäller energieffektivitet. Demonstrera att de samarbetar för att förhindra klimatförändringar.
Forskningsorganisationer	Visa innovation. Hjälpa att uppfylla politiska mål.
Universitet/Utbildning	Visa innovation. Hjälpa att uppfylla politiska mål.
Media	Bli först med att sprida nyheten till allmänheten.
Hyresgäster	Att minska energikostnader.
EU-projekt	Vara i framkant. Sprida framgångsrika fall.
ESCO	Att genomföra nya installationer. Sälja produkter.
Nätverk inom byggsektorn	Öka affärsverksamheten.

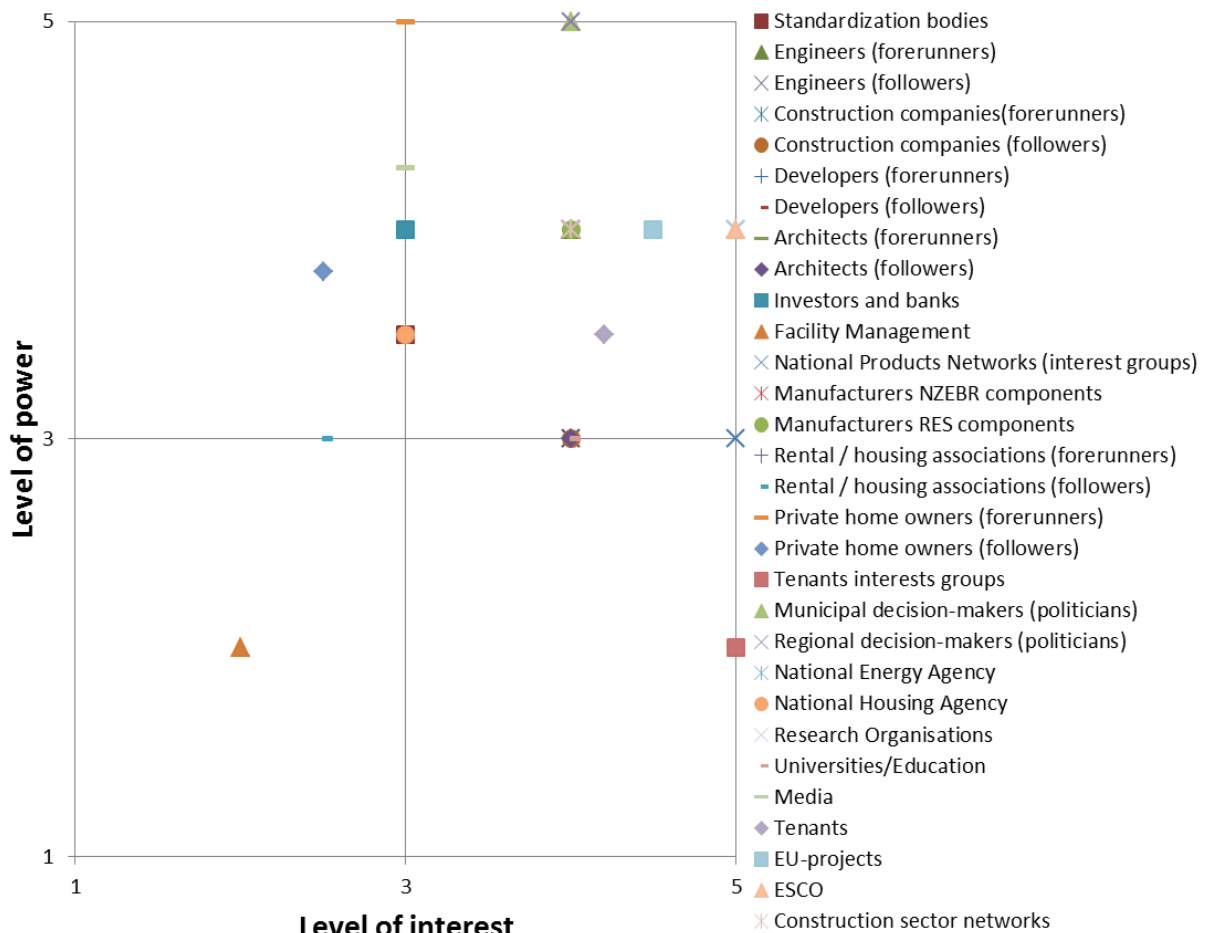
Tabell 8 visar en värdering av de spanska intressentgruppernas grad av påverkan och grad av intresse för nära noll energi-renovering och användande av förnybara energikällor. Graderingen har gjorts på en skala 1-5 (1=mycket lågt, 2=lågt, 3=varken högt eller lågt, 4=högt, 5=mycket högt).

Table 8 värdering av varje intressentgrupps grad av påverkan och grad av intresse för nära noll energi-renovering och användande av förnybara energikällor i Spanien. Graderingen har gjorts på en skala 1-5 (1=mycket lågt, 2=lågt, 3=varken högt eller lågt, 4=högt, 5=mycket högt).

Intressentgrupper eller målgrupper	Grad av påverkan (1-5)	Grad av intresse (1-5)	Påverkan/intresse grupp (KP, MTN, SC,LI)
Standardiseringsorgan	3.5	3	Möt deras behov (MTN)
Ingenjörer (föregångare)	4	4	Nyckelaktör (KP)
Ingenjör (Följare)	3	4	Visa hänsyn (SC)
Byggföretag (föregångare)	4	4	Nyckelaktör (KP)
Byggföretag (Följare)	3	4	Visa hänsyn (SC)
Fastighetsutvecklare (föregångare)	4	4	Nyckelaktör (KP)
Fastighetsutvecklare (Följare)	3	4	Visa hänsyn (SC)
Arkitekter (föregångare)	4	4	Nyckelaktör (KP)
Arkitekter (Följare)	3	4	Visa hänsyn (SC)
Investerare och banker	4	3	Möt deras behov (MTN)
Fastighetsförvaltare	2	2	Minst viktig (LI)
Nationella produktnätverk (interessegrupper)	3	5	VISA HÄNSYN (SC)
Tillverkare av nära noll energi renoveringar komponenter	4	4	Nyckelaktör (KP)
Tillverkare av förnybara energikällor komponenter	4	4	Nyckelaktör (KP)
Bostadsbolag (föregångare)	3.5	3	Möt deras behov (MTN)
Bostadsbolag (följare)	3	2.5	Minst viktig (LI)

Privata husägare (föregångare)	5	3	Möt deras behov (MTN)
Privata husägare (följare)	3.8	2.5	Möt deras behov (MTN)
Hyresgäster intressegrupper	2	5	Visa hänsyn (SC)
Kommunala beslutsfattare (politiker)	5	4	Nyckelaktör (KP)
Regionala beslutsfattare (politiker)	5	4	Nyckelaktör (KP)
Energimyndigheten	4	5	Nyckelaktör (KP)
Boverket	3.5	3	Möt deras behov (MTN)
Forskningsorganisationer	4	5	Nyckelaktör (KP)
Universitet/Utbildning	3	4	Visa hänsyn (SC)
Media	4.3	3	Möt deras behov (MTN)
Hyresgäster	3.5	4.2	Nyckelaktör (KP)
EU-projekt	4	4.5	Nyckelaktör (KP)
ESCO	4	5	Nyckelaktör (KP)
Nätverk inom byggsektorn	4	4	Nyckelaktör (KP)

Resultaten från värdering av grad av påverkan och grad av intresse i de identifierande intressentgrupperna i Spanien kan även ses i figur 6.

Figur 6 Påverkan kontra intresse matris för nära noll energi renoveringar och förnybara energikällor för intressentgrupper i Spanien

Diskussion

Många typer av aktörer är på något sätt relaterade till nära noll energi-renoveringar. Följande aktörer kan ingå i värdekedjan:

Intressentanalysen leder till en klassificering av de berörda parterna i fyra grupper (från de mest relevanta till de minst relevanta): Nyckelaktörer (KP), Möt deras behov (MTN), Visa hänsyn (SC) and Minst viktig (LI).

Intressentanalysen visar att tekniska experter och politiker och lagstiftare är viktiga aktörer när det gäller nära noll energi-renoveringar. Deras kunskap, produktionskapacitet och politik kan bidra till att öka spridningen av tekniken och uppfyllandet av föreskrifterna. De kan visa fördelar med nära noll energi-renoveringar genom faktiska exempel. ESCO och EU-projekt anses också vara viktiga nyckelaktörer på grund av deras stora intresse och resurser för att

främja nära noll energi-renoveringar medan hyresgäster klassificeras som nyckelaktörer på grund av deras intresse för att maximera komfort och minimera energikostnaderna.

Arkitekter och privata villaägare klassificeras som Möt deras behov. Ibland saknas kunskap och ibland är det brist på påverkan som leder till denna klassificering. Däremot är de avgörande för att främja och möjliggöra nära noll energi-renoveringar. Investerare och banker tillhör också denna grupp på grund av deras grad av påverkan vad gäller att göra NZEB möjligt men deras intressen måste utvidgas.

Intressenter som är klassificerade som Visa hänsyn är de företag i värdekedjan som inte är i framkant av energieffektiv(EE)-renovering.

Fastighetsförvaltare tillhör kategorin Minst viktig eftersom deras intressen ligger i arbetsprocessen av anläggningarna och inte på att genomföra avancerade lösningar. De tar inte heller de slutgiltiga besluten.

Slutligen finns det en annan intressent som inte kan inkluderas i värdekedjan, och det är medierna. Även om de är av intresse är dem inte direkt relaterade till att främja nära noll energi-renoveringar, däremot bör deras makt som informationskälla övervägas.

Generellt kan föregångare och efterföljare urskiljas för varje intressentgrupp. Föregångare letar efter en konkurrensfördelar gentemot sina konkurrenter genom innovation och det är på så sätt som deras verksamhet växer. I de flesta fall är de medelstora/stora företag med tillräckliga resurser. Föregångare har mer påverkan och intresse än företag som följer för att främja nära noll energi-renoveringar. Följaktligen anses föregångare vara en nyckelaktör med nationellt inflytande medan följare tillhör kategorin Visa hänsyn och de har ett lägre inflytande på regional, lokal nivå.

Vidare kan föreningar också identifieras för varje intressent (t.ex. företag, bostadsrättsföreningar, energiorganisationer, etc.). Föreningar är till stor del intresserade av att ge sina medlemmar förmåner genom att öka deras kunskap, visa fördelarna med ett särskilt exempel och öka medlemmarnas affärer. De kännetecknas normalt av ett stort intresse för att hjälpa sina medlemmar, men deras inflytande är lågt eftersom de inte tar det slutgiltiga beslutet.

Sammanfattningsvis, tekniska experter, politiska och lagstiftande enheter, utvecklare av affärsmodeller, slutanvändare och media är grundläggande aktörer för att främja nära noll energi-renoveringar. Det är viktigt att dessa deltar i workshops och aktiviteterna vid dessa workshops bör inriktas på:

- Att underlätta för tekniska experters lösningar genom att identifiera och undanröja hinder
- Identifiera politiska och juridiska ramverk för att identifiera och övervinna hinder
- Att öka medvetenheten för att visa nära noll energi-renoveringars tillförlitlighet.
- Att öka kunskapen och medvetenheten hos husägaren och hyresgäster med avseende på nära noll energi-renoveringars fördelar och utreda eventuella missförstånd.

För alla aktörer, är föregångare de viktigaste aktörerna och även om föreningar inte tar de slutliga besluten kan de bidra med att bredda kunskapen och medvetenheten bland sina medlemmar.

7 RESULTAT RUMÄNIEN

Huvudförfattare: ISPE

7.1 Identifierade intressentgrupper

I Rumänien har följande intressentgrupper identifierats som de viktigaste för utvecklingen av nära noll energi-reoveringar och införande av förnybara energikällor på nationell nivå.

- **Arkitekter** De skapar och tillämpar nya energieffektiva lösningar och åtgärder.
- **Ingenjörer** De skapar och tillämpar nya energieffektiva lösningar och åtgärder.
- **Byggföretag** De bygger och integrerar nya energieffektiva lösningar och åtgärder.
- **Fatighetsutvecklare** De skapar en koppling mellan byggföretags kapacitet och kundernas behov.
- **Nätverk (intressegrupper)** De samlar kunderna och de kan påverka deras intresse för att välja de mest effektiva byggnaderna/produkterna/lösningarna genom presentationer/demonstrationer av bästa praxis på nationell och internationell nivå.
- **Tillverkare av komponenter för nära noll energi-reoveringar** De kan ändra beteendet hos kunden och de kan få dem att förstå och acceptera nära noll energi reoveringskriterier.
- **Tillverkare av komponenter för förnybara energikällor** De kan möta kundernas behov och de kan främja en ökad acceptans av förnybara energikällor jämfört konventionella bränslen.
- **Bostadsbolag** De försöker att genomföra de effektivaste lösningarna.
- **Privata husägare** De försöker att genomföra de effektivaste lösningarna.
- **Hyresgäster intressegrupper** De kan stärka användningen av minimikriterier för energiförbrukning som bas för val av byggnad/hus att hyra.
- **Kommunala beslutsfattare (politiker)** De godkänner de lokala strategier och handlingsplaner för lokal utveckling.
- **Departement** De kan godkänna tekniska och administrativa handlingar (normer och metoder) och ekonomiska resurser för att utveckla energieffektiva åtgärder.
- **Forskningsorganisationer** De bidrar till att finna den mest hållbara lösningen för att öka byggnaders energiprestanda.
- **Universitet/Utbildning** De bidrar till utbildningen av framtida experter.
- **Media** De är främsta spridare av nya lösningar/projekt.
- **EU-projekt** De kan visa på forskning/nyskapande initiativ.
- **Energy Service Companies (ESCOs)** De är konsult + investerare + operatör = investeringsfacilitator

7.2 Bedömning av grad av påverkan och grad av intresse för varje intressentgrupp

Tabell 9 visar huvudintresset för nära noll energi-renovering och införande av förnybara energikällor för de identifierade intressentgrupperna i Rumänien.

Table 4 Identifierade intressentgrupper i Rumänien och deras huvudintressen med avseende på nära noll energi-renoveringar och förnybara energikällor.

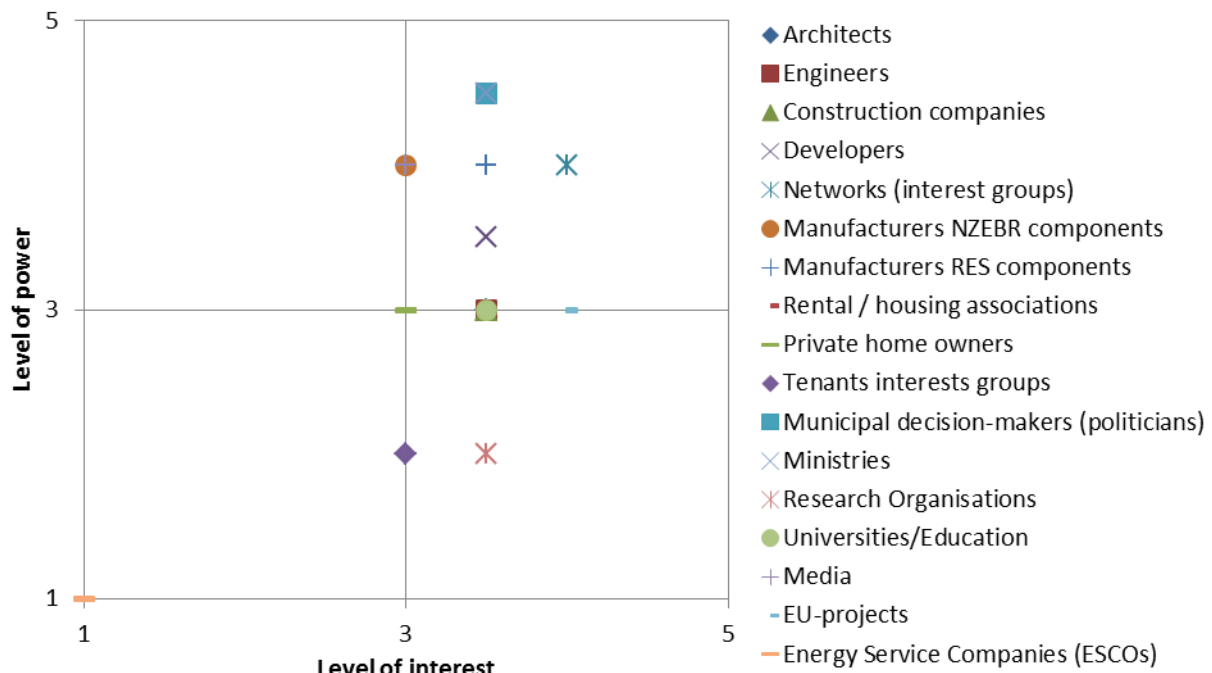
Intressentgrupper eller målgrupp	Vad är deras intresse?
Arkitekter	Öka affärsverksamhet
Ingenjörer	Öka affärsverksamhet
Byggföretag	Öka affärsverksamhet
Fatighetsutvecklare	Öka affärsverksamhet
Nätverk (intressegrupper)	Främjande och spridning
Tillverkare av nära noll energi renoveringar komponenter	Öka affärsverksamhet
Tillverkare av förnybara energikällor komponenter	Öka affärsverksamhet
Bostadsbolag	Att öka lönsamheten för deras fastigheter
Privata husägare	Att öka lönsamheten för deras fastigheter
Hyresgäster intressegrupper	Bostäder med låga energikostnader och ren miljö
Kommunala beslutsfattare (politiker)	Politiska mål
Departement	Att möta de ekonomiska indikatorerna
Forskningsorganisationer	Att deras lösningar och projekt har påverkan
Universitet/Utbildning	Öka utbildningsnivån
Media	Öka affärsverksamhet
EU-projekt	Multiplikation av effektiva initiativ (öka energibesparingar och antalet arbetstillfällen)
Energy Service Companies (ESCOs)	Öka affärsverksamhet

Tabell 10 visar en värdering av de rumänska intressentgrupperns grad av påverkan och grad av intresse för nära noll energi-renovering och användande av förnybara energikällor. Graderingen har gjorts på en skala 1-5 (1=mycket lågt, 2=lågt, 3=varken högt eller lågt, 4=högt, 5=mycket högt).

Table 10 värdering av varje intressentgrupps grad av påverkan och grad av intresse för nära noll energi-renovering och användande av förnybara energikällor i Rumänien. Graderingen har gjorts på en skala 1-5 (1=mycket lågt, 2=lågt, 3=varken högt eller lågt, 4=högt, 5=mycket högt).

Intressenter eller målgrupp	Grad av påverkan (1-5)	Grad av intresse (1-5)	Påverkan/Intressegrupp (KP, MTN, SC,LI)
Arkitekter	3	3.5	Visa hänsyn (SC)
Ingenjörer	3	3.5	Visa hänsyn (SC)
Byggföretag	3	3.5	Visa hänsyn (SC)
Fatighetsutvecklare	3.5	3.5	Nyckelaktör (KP)
Nätverk (intressegrupper)	4	4	Nyckelaktör (KP)
Tillverkare av nära noll energi-renoveringar komponenter	4	3	Möt deras behov (MTN)
Tillverkare av komponenter för förnybara energikällor	4	3.5	Nyckelaktör (KP)
Bostadsbolag	3	3	Minst viktig (LI)
Privata husägare	3	3	Minst viktig (LI)
Hyresgäster intressegrupper	2	3	Minst viktig (LI)
Kommunala beslutsfattare (politiker)	4.5	3.5	Nyckelaktör (KP)
Departement	4.5	3.5	Nyckelaktör (KP)
Forskningsorganisationer	2	3.5	Visa hänsyn (SC)
Universitet/Utbildning	3	3.5	Visa hänsyn (SC)
Media	4	3	Möt deras behov (MTN)
EU-projekt	3	4	Visa hänsyn (SC)
Energy Service Companies (ESCOs)	1	1	Minst viktig (LI)

Resultaten från värdering av grad av påverkan och grad av intresse i de identifierande intressentgrupperna i Rumänien kan även ses i figur 7.

Figur 7 Påverkan kontra intresse för nära noll energi renoveringar och förnybara energikällor av intressentgrupperna i Rumänien

7.3 Diskussion

De viktigaste aktörerna i Rumänien är följande målgrupper: fastighetsutvecklare, nätverk (professionella/kommersiella), tillverkare av förnybara energikällor, kommunala beslutsfattare och departement.

Fastighetsutvecklare är nyckelaktörer för att de kan matcha kapaciteten hos byggföretagen med kundernas behov. Fastighetsutvecklarna kan påverka uppfattningen hos både byggföretagen och kunderna, små investeringar trots ökade årliga kostnader. Till följd av finanskrisen har det många fall på sistone använts billiga lösningar med material med låg kvalitet och resultaten har varit minimala.

Nätverk (professionella/kommersiella) har ett starkt intresse för att marknadsföra sina nya och effektiva produkter, de är i många fall internationella företag och för dem är det nödvändigt att arbeta på samma kvalitetsnivå överallt där de är verksamma. De bidrar till att uppnå pilotprojekt för att demonstrera lönsamheten och effektiviteten av dessa produkter/tjänster

Tillverkare av komponenter för förnybar energi kommer att möta kundernas behov och de kan bidra till att öka graden av acceptans för förnybara energikällor jämfört med konventionella bränslen. I Rumänien finns det finansiellt stöd att söka för investeringar i förnybar energi, men stödet ser olika ut för el respektive värme producerad av förnybara energikällor. Tillverkarna av komponenter för nära noll energi renoveringar kan sägas tillhöra samma grupp som tillverkarna av komponenter för förnybar energi, eftersom dessa har samma betydelse för nära noll energi- renoveringsprojekt, men de har inget incitament genom något stödsystem. Dessa två sista kategorierna kunde tillhört i kategorin "nätverk", men med mer påverkan.

Hittills har kommunerna varit motorn och huvudmedfinansierare för att utveckla renoveringsprojekt med fokus på energieffektivisering. Bostadsrättsföreningar har bett kommunen om stöd för energieffektiviseringsprojekt och efter kommunens godkännande har

de börjat förbereda dessa typer av projekt. Det finns en finansieringsplan för den här typen av projekt. Enligt de centrala/lokala besluten kan det kommunala ekonomiska stödet vara minst 50 % av den totala kostnaden. Det finns flera exempel där kommunen är den enda finansiären av projektet. I denna situation är kommunen projektledaren och de väljer arbetslaget (konsultföretag, byggföretag, entreprenör, etc.).

Departementen, främst "Ministry for Regional Development and Public Authority" är ansvariga för att anpassa och genomföra den nationella lagstiftningen i enlighet med EU:s lagstiftning: 2010/31/EU och beslut 2012/27/EU. De bestämmer vägen för utvecklingen och det ekonomiska stödet.

Den andra viktiga kategorin av intressenter från nära noll energi-renoverings synvinkel innehåller aktörer som påverkar utbildning, planering och genomförande av byggprocessen (forskningsorganisationer, ingenjörer, arkitekter och byggföretag). Intressenter både inom utbildning och i byggprocessen är intresserade av att införa nya nära noll energi-renoverings lösningar och åtgärder för att öka byggnadens energiprestanda. Men bara en del av dessa åtgärder anses vara "nödvändiga" enligt nationell lagstiftning och investeringen kan dra nytta av ett ekonomiskt stöd (vanligen icke återbetalningsfonder).

I motsats till förväntningarna visar villaägare, bostadsrättsföreningar och hyresgäster minst intresse för nära noll energi-renoveringskonceptet. De har inte tillräckligt med information om sina fördelar efter nära noll energi-renoveringsprojektet. I denna situation har de valt att genomföra renoveringsprojekt med en lägre ambitionsnivå då det finns möjlighet att få ekonomiskt stöd för dessa projekt (ej återbetalningsfonder). Utifrån NeZer projektet kan dessa målgrupper ändra sin uppfattning och de kunde vara minst "Show Consideration". ESCOs tillhör också denna kategori, det beror främst på att deras intresse är framförallt mindre energieffektiviseringsprojekt (3-5 år).

8 DISKUSSION ALLA LÄNDER

Intressentanalyser har utförts i Sverige, Finland, Nederländerna, Rumänien och Spanien. Målet med analysen är att identifiera viktiga intressentgrupper i respektive land angående implementeringen av nära noll energi-renoveringar och spridandet av förnybara energikällor. Representanter från de som har identifierats som de viktigaste intressentgrupperna kommer bjudas in till de nationella nätverken för nära noll energi-renovering som kommer skapas inom NeZeR.

Många aktörer har identifierats som viktiga intressentgrupper i alla länder. De identifierade intressenterna är i linje med de aktörer som presenterades i Solar Cities (2008) och WBCSD (2008). Fastighetsägare är nyckelaktörer när det kommer till nära noll energi-renoveringar och spridandet av förnybara energikällor. Finansiering kan nås genom egenfinansiering eller genom investerare och banker. Statliga instanser skapar styrmedel och regler på europeisk, nationell och lokal nivå. Arkitekter, konsulter och byggnadsföretag utför renoveringsprojekt Medan produkter från tillverkare av komponenter för nära noll energi-renoveringar och förnybara energikällor används i projekt. Hyresgäster är slutliga användare av byggnaderna.

Vissa intressentgrupper identifierades enbart i ett visst land; till exempel identifieras fackföreningsgrupper i Nederländerna och i Finland gjordes en distinktion mellan media, allmänna tidningar och facktidningar.

Huvudintressena för de identifierade intressentgrupperna utvärderades i alla länder. Dessa utvärderingar visar liknande resultat. För fastighetsägare och hyresgäster är det viktigt att ha hälsosamma, högt värderade bostäder med låga energikostnader. Aktörerna i byggnadsprocessen är intresserade av affärsmöjligheter och att utföra renoveringsprojekt enligt plan. Bankerna är intresserade i lönsamma investeringar. Huvudintresset för statliga instanser är regionens/landets resultat och att uppnå politiska mål. Resultaten från utvärderingarna bistår med värdefull input för planeringen av workshops för de nationella nätverken och för framtagandet av utbildningsmaterial för olika målgrupper inom NeZeR-projektet.

I alla länder gjordes en utvärdering av graden av makt respektive intresse för nära noll energi-renoveringar för alla de identifierade intressentgrupperna. Rankningen gjordes på en skala från 1-5 (1=väldigt låg, 2=låg, 3=varken låg eller hög, 4=hög, 5=väldigt hög). Rankningen ska inte ses som en exakt siffra utan som ett sätt att kategorisera intressentgrupperna i fyra kategorier; (Nyckelaktör, Möt deras behov, Visa hänsyn och Minst viktig.) Kategorin Nyckelaktör har en hög grad av påverkan och intresse för nära noll energi-renoveringar och förnybara energikällor, och det är därför viktigt att fokusera ansträngningarna på dessa intressenter. Kategorin Möt deras behov har en hög maktnivå men ett lågt intresse, målet är att öka dessa intressenters nivå av intresse för nära noll energi-renoveringar och förnybara energikällor. Kategorin Visa hänsyn har ett högt intresse för nära noll energi-renoveringar men lite påverkan. Intressenterna för denna kategori kan vara involverade i projektet och ska hållas informerade. Kategorin Minst viktig har en låg grad av påverkan och ett lågt intresse för nära noll energi-renoveringar; de kan informeras genom generella nyhetsbrev etc.

De identifierade nyckelaktörerna diskuteras i detalj i detta avsnitt, se Tabell 11, men för intresserade läsare finns en lista av kategoriseringen av alla identifierade intressentgrupper från alla länder i Bilaga 1.

I alla länder har intressentgrupper som representerar statliga instanser identifierats som nyckelaktörer, exempel på sådana är departement, myndigheter och beslutsfattare på

Europeisk/nationell och lokal nivå. Tillverkare av komponenter för nära noll energi-renoveringar och förnybara energikällor har också identifierats som nyckelaktörer i Sverige, Finland och Nederländerna. I Nederländerna identifierades privata fastighetsägare som nyckelaktörer. I Rumänien och Spanien identifierades inga fastighetsägare som nyckelaktörer på grund av lågt intresse för nära noll energi-renoveringar. Byggnadsföretag bedömdes tillhöra kategorin nyckelaktör i Sverige, Nederländerna och Spanien. I Spanien bedömdes även arkitekter tillhöra nyckelaktörer. Nätverk och intresseföreningar bedömdes viktiga i alla länder. I Finland ansågs energiföretag och media, facktidningar vara nyckelaktör för nära noll energi-renoveringar och för förnybara energikällor. I Spanien bedömdes forskningsorganisationer, ESCO:s och EU-projekt tillhöra kategorin nyckelaktör. Hyresgästerna bedömdes enbart vara nyckelaktörer i Spanien.

Undersökningen visar likheter mellan de deltagande länderna men den visar även på skillnader. Bostadssektorn involverar många intressentgrupper och detta är viktigt att tänka på vid etablerande av nationella nätverk för nära noll energi-renovering.

Tabell 5 Identifierade Nyckelaktörer med avseende på nära noll energi-renoveringar och förnybara energikällor i Nederländerna, Finland, Sverige, Spanien och Rumänien

Land	Intressentgrupp	Påverkan/Intressegrupp
Finland	Städer (egna byggnader)	Nyckelaktör (KP)
Finland	Energitjänsteföretag (ägda av städer)	Nyckelaktör (KP)
Finland	Statliga beslutsfattare (politiker)	Nyckelaktör (KP)
Finland	Tillverkare av komponenter för nära noll energi renoveringar	Nyckelaktör (KP)
Finland	Tillverkare av komponenter för förnybara energikällor	Nyckelaktör (KP)
Finland	Media, facktidningar	Nyckelaktör (KP)
Finland	Departement	Nyckelaktör (KP)
Finland	Kommunal myndighet och tillståndsmyndighet	Nyckelaktör (KP)
Finland	Uthyrning/bostadsrättsföreningar	Nyckelaktör (KP)
Rumänien	Fastighetsutvecklare	Nyckelaktör (KP)
Rumänien	Nätverk (intressegrupper)	Nyckelaktör (KP)
Rumänien	Tillverkare av komponenter för nära noll energi renoveringar	Nyckelaktör (KP)
Rumänien	Kommunala beslutsfattare (Politiker)	Nyckelaktör (KP)

Rumänien	Departement	Nyckelaktör (KP)
Spanien	Ingenjör (Föregångare)	Nyckelaktör (KP)
Spanien	Byggföretag (Föregångare)	Nyckelaktör (KP)
Spanien	Utvecklare (Föregångare)	Nyckelaktör (KP)
Spanien	Arkitekter (Föregångare)	Nyckelaktör (KP)
Spanien	Tillverkare av komponenter för nära noll energi renoveringar	Nyckelaktör (KP)
Spanien	Tillverkare av komponenter för förnybara energikällor	Nyckelaktör (KP)
Spanien	Kommunala beslutsfattare (Politiker)	Nyckelaktör (KP)
Spanien	Regionala beslutsfattare (Politiker)	Nyckelaktör (KP)
Spanien	Energimyndigheten	Nyckelaktör (KP)
Spanien	Forskningsorganisationer	Nyckelaktör (KP)
Spanien	Hyresgäster	Nyckelaktör (KP)
Spanien	EU-projekt	Nyckelaktör (KP)
Spanien	ESCO	Nyckelaktör (KP)
Spanien	Nätverk byggsektorn	Nyckelaktör (KP)
Sverige	Kommunala beslutsfattare (Politiker)	Nyckelaktör (KP)
Sverige	Politiska partier	Nyckelaktör (KP)
Sverige	Byggföretag	Nyckelaktör (KP)
Sverige	Professionella och industriorganisationer och intressegrupper	Nyckelaktör (KP)
Sverige	Tillverkare av komponenter för nära noll energi-renoveringar och förnybara energikällor	Nyckelaktör (KP)
Sverige	Offentliga fastighetsägare	Nyckelaktör (KP)
Sverige	FoU-projekt, Samarbetsprojekt	Nyckelaktör (KP)
Nederländerna	Social/offentliga bostadsföretag	Nyckelaktör (KP)
Nederländerna	Privata ägare av flerfamiljshus	Nyckelaktör (KP)

Nederländerna	Privata ägare av enfamiljshus	Nyckelaktör (KP)
Nederländerna	Bostadsrättsföreningar	Nyckelaktör (KP)
Nederländerna	Byggföretag	Nyckelaktör (KP)
Nederländerna	VVS-företag	Nyckelaktör (KP)
Nederländerna	Underhållsföretag	Nyckelaktör (KP)
Nederländerna	Departement	Nyckelaktör (KP)
Nederländerna	Statliga myndigheter	Nyckelaktör (KP)

9 SLUTSATSER

9.1 Bidrag till helhetsbild

Utvärderingen visar likheter mellan de deltagande länderna när det gäller identifierade nyckelaktörer bland intressentgrupper men också en del skillnader. Bostadssektorn innebär en hel del intressenter och det är viktigt att ha detta i åtanke vid fastställande av nationella nära noll energi-renoveringsnätverk för att öka effekterna nationellt.

Inom NeZeR-projektet kommer nära noll energi-renoveringsnätverk att etableras i varje land. Den intressentanalys som utförts och presenteras i denna rapport är det första steget i upprättandet av nätverken. Forskningsorganisationerna kommer tillsammans med sina nationella partner samla kontaktuppgifter på de personer som de skulle vilja bjuda in till de nationella nätverken. Fokus kommer att vara att bjuda in företrädare från organisationer som tillhör de identifierade nyckelaktörerna. Därtill kommer representanter från andra intressentgrupper att bjudas in.

9.2 Relation till state-of-the-art och framsteg bortom den

Inrättandet av de nationella NZEBR kluster kommer att öka intresset för nära noll energi-renoverings och för förnybara energikällor i de deltagande länderna och stärka effekterna av NeZeR-projektet. Det finns en stor potential för NZEB renoveringsåtgärder i Europa och NeZeR-projektet kommer att främja dessa tekniker och koncept. Den intressentanalys som presenteras i denna rapport presenterar viktiga aktörer i de deltagande länderna som kommer att bjudas in till de nationella nära noll energi-renoverings nätverken.

10 REFERENSER

ANDRÉ, K., L. SIMONSSON, Å. SWARTLING, B-L. LINNÉR. (2012) Method Development for Identifying and Analysing Stakeholders in Climate Change Adaptation Processes, *Journal of Environmental Policy & Planning*, 14:3, pp. 243-261.

BALLEJOS, L., C. AND J. M. MONTAGNA, 2008, Method for stakeholder identification in interorganizational environments, *Requirement Engineering*, 13(4), pp. 281-297.

BRYSON, J. (1995) *Strategic Planning for Public and Non-profit Organizations* (rev. edition), San Francisco, CA: Jossey- Bass

EDEN, C. AND ACKERMANN, F. (1998) *Making Strategy: The Journey of Strategic Management*, London: Sage Publications.

GREEN SOLAR CITIES, 2008, Deliverable 1: Stakeholder Analysis, OBT Research Institute & Delft University of Technology.

Rekola, M., Häkkinen, T., Ala-Juusela, M., Pulakka, S., Mäkeläinen, T., Haapio, A., Ruuska, A., (2014) *Kestävän rakentamisen ohjaus kunnissa*, VTT Technical Research Centre of Finland <http://www.vtt.fi/inf/pdf/technology/2014/T179.pdf>

WBCSD (WORLD BUSINESS COUNCIL FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT), 2008, *Facts & Trends: Energy efficiency in Buildings, business realities and opportunities*.

11 APPENDIX

Ytterligare information beskrivs i tillhörande bakgrundsdocument:

Appendix 1: Förteckning över identifierade intressentgrupper i alla länder som ingår i denna rapport.

Appendix 2: WP5 Instruktioner Intressentanalys FINAL.docx (tillgänglig för partner i intranätet).

Appendix 2: WP5 Intressent analysis_FINAL_UPDATED__20140610.xlsx (tillgänglig för partners i intranätet).

12 APPENDIX 1

Lista över identifierade intressentgrupper i alla länder

Land	Intressent eller målgrupp	Påverkan/intressegrupp (KP, MTN, SC,LI)
Finland	Städer (egna byggnader)	Nyckelaktör (KP)
Finland	Energitjänsteföretag (ägda av städer)	Nyckelaktör (KP)
Finland	Statliga beslutsfattare (politiker)	Nyckelaktör (KP)
Finland	Tillverkare av komponenter för nära noll energi renoveringar	Nyckelaktör (KP)
Finland	Tillverkare av komponenter för förnybara energikällor	Nyckelaktör (KP)
Finland	Media, facktidningar	Nyckelaktör (KP)
Finland	Departement	Nyckelaktör (KP)
Finland	Kommunal myndighet och tillståndsmyndighet	Nyckelaktör (KP)
Finland	Uthyrning/bostadsrättsföreningar	Nyckelaktör (KP)
Rumänien	Utvecklare	Nyckelaktör (KP)
Rumänien	Nätverk (intressegrupper)	Nyckelaktör (KP)
Rumänien	Tillverkare av komponenter för nära noll energi renoveringar	Nyckelaktör (KP)
Rumänien	Kommunala beslutsfattare (Politiker)	Nyckelaktör (KP)
Rumänien	Departement	Nyckelaktör (KP)
Spanien	Ingenjör (Föregångare)	Nyckelaktör (KP)
Spanien	Byggföretag (Föregångare)	Nyckelaktör (KP)
Spanien	Fatighetsutvecklare (Föregångare)	Nyckelaktör (KP)
Spanien	Arkitekter (Föregångare)	Nyckelaktör (KP)
Spanien	Tillverkare av komponenter för nära noll energi renoveringar	Nyckelaktör (KP)
Spanien	Tillverkare av komponenter för förnybara energikällor	Nyckelaktör (KP)
Spanien	Kommunala beslutsfattare (Politiker)	Nyckelaktör (KP)
Spanien	Regionala beslutsfattare (Politiker)	Nyckelaktör (KP)
Spanien	Energimyndigheten	Nyckelaktör (KP)
Spanien	Forskningsorganisationer	Nyckelaktör (KP)
Spanien	Hyresgäster	Nyckelaktör (KP)
Spanien	EU-projekt	Nyckelaktör (KP)
Spanien	ESCO	Nyckelaktör (KP)
Spanien	Nätverk byggsektorn	Nyckelaktör (KP)

Sverige	Kommunala beslutsfattare (Politiker)	Nyckelaktör (KP)
Sverige	Politiska partier	Nyckelaktör (KP)
Sverige	Byggföretag	Nyckelaktör (KP)
Sverige	Professionella och industriorganisationer och intressegrupper	Nyckelaktör (KP)
Sverige	Tillverkare av komponenter för nära noll energi renoveringar och förnybara energikällor	Nyckelaktör (KP)
Sverige	Offentliga fastighetsägare	Nyckelaktör (KP)
Sverige	FoU-projekt, Samarbetsprojekt	Nyckelaktör (KP)
Nederländerna	Social/offentliga bostadsföretag	Nyckelaktör (KP)
Nederländerna	Privata ägare av flerfamiljshus	Nyckelaktör (KP)
Nederländerna	Privata ägare av enmanshus	Nyckelaktör (KP)
Nederländerna	Bostadsrättsföreningar	Nyckelaktör (KP)
Nederländerna	Byggföretag	Nyckelaktör (KP)
Nederländerna	VVs-företag	Nyckelaktör (KP)
Nederländerna	Underhållsföretag	Nyckelaktör (KP)
Nederländerna	Departement	Nyckelaktör (KP)
Nederländerna	Statliga myndigheter	Nyckelaktör (KP)
Finland	Arkitekter (projektplanering, rådgivning)	Möt deras behov (MTN)
Finland	Styrelser hyreshus	Möt deras behov (MTN)
Finland	Privata fastighetsägare (Privata enskilda hus)	Möt deras behov (MTN)
Finland	Private fastighetsägare (privat, lägenhet)	Möt deras behov (MTN)
Finland	Energitjänsteföretag (andra)	Möt deras behov (MTN)
Finland	Husvärd	Möt deras behov (MTN)
Finland	Investerare och banker	Möt deras behov (MTN)
Finland	Media, allmänna tidningar	Möt deras behov (MTN)
Finland	Kommunala beslutsfattare (Politiker)	Möt deras behov (MTN)
Rumänien	Tillverkare av komponenter för nära noll energi renoveringar	Möt deras behov (MTN)
Rumänien	Media	Möt deras behov (MTN)
Spanien	Energitjänsteföretag	Möt deras behov (MTN)
Spanien	Standardiseringsorgan	Möt deras behov (MTN)
Spanien	Investerare och banker	Möt deras behov (MTN)
Spanien	Bostadsbolag (föregångare)	Möt deras behov (MTN)
Spanien	Privata husägare (föregångare)	Möt deras behov (MTN)
Spanien	Privata husägare (Följare)	Möt deras behov (MTN)
Spanien	Spanska Boverket	Möt deras behov (MTN)
Spanien	Media	Möt deras behov (MTN)

Sverige	Boverket	Möt deras behov (MTN)
Sverige	Socialdepartementet	Möt deras behov (MTN)
Sverige	Näringsdepartementet	Möt deras behov (MTN)
Sverige	Fastighetsägare listade på börsen	Möt deras behov (MTN)
Sverige	Fastighetsförvaltare	Möt deras behov (MTN)
Sverige	Energitjänsteföretag	Möt deras behov (MTN)
Sverige	Investerare och banker	Möt deras behov (MTN)
Sverige	Fastighetsutvecklare	Möt deras behov (MTN)
Sverige	Konsulter	Möt deras behov (MTN)
Sverige	Arkitekter	Möt deras behov (MTN)
Nederländerna	Bolags hyreshus	Möt deras behov (MTN)
Nederländerna	Investerare och banker	Möt deras behov (MTN)
Nederländerna	Kommuner	Möt deras behov (MTN)
Nederländerna	Regioner	Möt deras behov (MTN)
Nederländerna	Media	Möt deras behov (MTN)
Finland	Privata fastighetsägare (offentliga och kommersiella)	Visa hänsyn (SC)
Finland	ESCOs	Visa hänsyn (SC)
Finland	Andra organisationer	Visa hänsyn (SC)
Finland	Forskningsorganisationer	Visa hänsyn (SC)
Finland	Universitet/Utbildning	Visa hänsyn (SC)
Rumänien	Arkitekter	Visa hänsyn (SC)
Rumänien	Ingenjör	Visa hänsyn (SC)
Rumänien	Byggföretag	Visa hänsyn (SC)
Rumänien	Forskningsorganisationer	Visa hänsyn (SC)
Rumänien	Universitet/Utbildning	Visa hänsyn (SC)
Rumänien	EU-projekt	Visa hänsyn (SC)
Spanien	Ingenjör (Följare)	Visa hänsyn (SC)
Spanien	Byggföretag (Följare)	Visa hänsyn (SC)
Spanien	Utvecklare (Följare)	Visa hänsyn (SC)
Spanien	Arkitekter (Följare)	Visa hänsyn (SC)
Spanien	Nationella produkt nätverk (intressegrupper)	Visa hänsyn (SC)
Spanien	Hyresgäster intressegrupper	Visa hänsyn (SC)
Spanien	Universitet/Utbildning	Visa hänsyn (SC)
Sverige	Energimyndigheten	Visa hänsyn (SC)
Sverige	Kommunal administration	Visa hänsyn (SC)
Sverige	EU-projekt	Visa hänsyn (SC)

Nederländerna	Hyresgäster	Visa hänsyn (SC)
Nederländerna	Komponent tillverkare	Visa hänsyn (SC)
Nederländerna	Energitjänsteföretag	Visa hänsyn (SC)
Nederländerna	Nätverk av kommersiella parter	Visa hänsyn (SC)
Finland	Arkitekter	Minst viktig (LI)
Finland	Arkitekter (Enskilda byggnader)	Minst viktig (LI)
Finland	Byggföretag (entreprenadarbete)	Minst viktig (LI)
Finland	Konsulter	Minst viktig (LI)
Finland	Fastighetsutvecklare	Minst viktig (LI)
Finland	Fastighetsförvaltare	Minst viktig (LI)
Finland	Samhällsplanerare (bygg tjänster)	Minst viktig (LI)
Finland	Samhällsplanerare (konstruktion)	Minst viktig (LI)
Rumänien	Uthyrning/ bostadsrättsföreningar	Minst viktig (LI)
Rumänien	Privata husägare	Minst viktig (LI)
Rumänien	Hyresgäster intressegrupper	Minst viktig (LI)
Rumänien	Energimyndigheten	Minst viktig (LI)
Rumänien	Energitjänsteföretag (ESCOs)	Minst viktig (LI)
Spanien	Fastighetsförvaltare	Minst viktig (LI)
Spanien	Bostadsbolag (följare)	Minst viktig (LI)
Sverige	EU	Minst viktig (LI)
Sverige	Bostadsrättsförening	Minst viktig (LI)
Sverige	Privata byggherrar	Minst viktig (LI)
Sverige	Hyresgäster	Minst viktig (LI)
Nederländerna	Arkitekter	Minst viktig (LI)
Nederländerna	Ingenjörer, konsulter	Minst viktig (LI)
Nederländerna	Fackliga grupper	Minst viktig (LI)
Nederländerna	Forskningsorganisationer	Minst viktig (LI)
Nederländerna	Universitet/Utbildning	Minst viktig (LI)